

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site “www.vedavms.in”

Version Notes:

This is now the current Version 2.0 dated June 30, 2024.

1. This replaces the earlier version 1.1 dated Sep 30, 2022.
2. This version has been updated with the errors found and reported till June 15, 2024.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
4. In this Compilation the Samita Vaakyams have been suitably aligned, synchronised and refurbished in line with “Pada Paatam”.

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 31st January 2019
2nd	Version Number	0.0 dated 31st July 2019
3rd	Version Number	1.0 dated 31st Oct 2020
4th	Version Number	1.1 dated 30th Sep 2022

Table of Contents

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं पद पाठे तृतीयं काण्डं 4

3.1 तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः – न्यूनकर्माभिधानं 4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं

3 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायं पद पाठे तृतीयं

काण्डं

3.1 तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः – न्यूनकर्माभिधानं

TS 3.1.1.1

प्रजापतिरकामयत प्रजाः सृजेयेति स तपो ऽतप्यत स सर्पान्सृजत
सो ऽकामयत प्रजाः सृजेयेति सद्वितीयमतप्यत स वयाऽस्यसृजत
सो ऽकामयत प्रजाः सृजेयेति स तृतीयमतप्यत स एतं दीक्षितवाद-
मपश्यत् तमवदत् ततो वै स प्रजा असृजत यत् तपस्तप्त्वा
दीक्षितवादँवदति प्रजा एव तद्-यजमानः – [ ] 1

TS 3.1.1.1 (Padam)

प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । अकामयत । प्रजा इति प्र – जाः ।
सृजेय । इति । सः । तपः । अतप्यत । सः । सर्पान् । असृजत ।
सः । अकामयत । प्रजा इति प्र – जाः । सृजेय । इति । सः ।

द्वितीयम् । अतप्यत । सः । वयाँसि । असृजत । सः ।
अकामयत । प्रजा इति प्र-जाः । सृजेय । इति । सः । तृतीयम् ।
अतप्यत । सः । एतम् । दीक्षितवादमिति दीक्षित – वादम् ।
अपश्यत् । तम् । अवदत् । ततः । वै । सः । प्रजा इति प्र-जाः ।
असृजत । यत् । तपः । तप्त्वा । दीक्षितवादमिति दीक्षित – वादम् ।
वदति । प्रजा इति प्र – जाः । एव । तत् । यजमानः । 1 (50)

TS 3.1.1.2

सृजते यद्-वै दीक्षितो ऽमेद्ध्यं पश्यत्यपास्माद्दीक्षाक्रामति नीलमस्य
हरो व्येत्यबद्धं मनो दरिद्रं चक्षुः सूर्यो ज्योतिषाँश्रेष्ठो दीक्षे मा
माहासीरित्याह नास्माद्-दीक्षा ऽप क्रामति नास्य नीलं न हरो व्येति
यद्-वै दीक्षितमभिवर्षतिदिव्या आपो ऽशान्ता ओजो
बलं दीक्षां – [ ] 2

TS 3.1.1.2 (Padam)

सृजते । यत् । वै । दीक्षितः । अमेद्ध्यम् । पश्यति । अपेति ।
अस्मात् । दीक्षा । क्रामति । नीलम् । अस्य । हरः । वीति । एति ।
अबद्धम् । मनः । दरिद्रम् । चक्षुः । सूर्यः । ज्योतिषाम् । श्रेष्ठः ।

दी॒क्षे॑ । मा । मा । हा॒सीः । इति॑ । आ॒ह । न । अ॒स्मात् । दी॒क्षा ।
अपे॑ति । क्रा॒मति॑ । न । अ॒स्य । नी॒लम् । न । हरः॑ । वी॒ति ।
ए॒ति । यत् । वै । दी॒क्षित॑म् । अ॒भिवर्ष॑तीत्य॒भि-वर्ष॑ति । दि॒व्याः ।
आपः॑ । अ॒शान्ताः । ओजः॑ । ब॒लम् । दी॒क्षाम् । 2 (50)

TS 3.1.1.3

तपो॑ ऽस्य॒निर्घ्न॑न्त्यु॒न्दती॑र् ब॒लं ध॑त्तौजो॑ ध॒त्त ब॒लं ध॑त्त मा मे॑ दी॒क्षां
मा तपो॑ निर्व॒धिष्टे॑त्या॒है तदे॒व सर्व॑मा॒त्मन् ध॑त्ते ना॒स्यौजो॑ ब॒लं न दी॒क्षां
न तपो॑निर्घ्न॑न्त्यग्निर्वै दी॒क्षित॑स्य॒ देवता॑ सौ ऽस्मा॑दे॒तर्हि॑तिर॒ इव
यर्हि॑ याति॒ तमी॑श्वर॒ रक्षा॑सि॒ हन्त॑र् -[ ] 3

TS 3.1.1.3 (Padam)

तपः॑ । अ॒स्य । निरि॑ति । घ्न॒न्ति । उ॒न्दतीः॑ । ब॒लम् । ध॑त्त । ओजः॑ ।
ध॑त्त । ब॒लम् । ध॑त्त । मा । मे॑ । दी॒क्षाम् । मा । तपः॑ । निरि॑ति ।
व॒धिष्ट॑ । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । ए॒व । सर्व॑म् । आ॒त्मन् । ध॑त्ते । न ।
अ॒स्य । ओजः॑ । ब॒लम् । न । दी॒क्षाम् । न । तपः॑ । निरि॑ति ।
घ्न॒न्ति । अ॒ग्निः । वै । दी॒क्षित॑स्य॒ देवता॑ । सः । अ॒स्मात् ।

ए॒तर्हि॑ । ति॒रः । इ॒व । यर्हि॑ । या॒ति । तम् । ई॒श्वर॑म् । र॒क्षा॒सि॑ ।
ह॒न्तौः॑ ॥ 3 (50)

TS 3.1.1.4

भ॒द्राद॑भि॒श्रेयः॑ प्रे॒हि॒बृ॒हस्प॑तिः पु॒र॒ए॒ता ते॑ अ॒स्त्वित्या॑ह ब्र॒ह्म वै दे॒वानां॑
बृ॒हस्प॑ति-स्तमे॒वान्वा॑रभ॒ते स ए॒नं॑ सं पा॒रय॑त्येद-म॒गन्म दे॒वय॑जनं
पृ॒थि॒व्या इ॒त्याह॑ दे॒वय॑जनं ह्येष पृ॒थि॒व्या आ॒गच्छ॑ति यो यज॑ते वि॒श्वे
दे॒वा यद॑जुषन्त॒ पूर्वं॑ इ॒त्याह॑ वि॒श्वे ह्ये॒तद्-दे॒वा जो॑षयन्ते यद्-ब्रा॒ह्मणा॑
( ) ऋ॒क्स॒माभ्यां॑ य॒जुषा॑ सन्त॒रन्त॑ इ॒त्याह॑ र॒क्स॒माभ्यां॑ ह्येष य॒जुषा॑
सन्त॒रति॑ यो यज॑ते रा॒यस्पो॑षेण॒ समि॑षा-म॒दे॒मेत्या॑हाऽऽशि॒षमे॑वै
ता॒मा शा॑स्ते ॥ 4

TS 3.1.1.4 (Padam)

भ॒द्रात् । अ॒भीति॑ । श्रे॒यः । प्रे॒ति । इ॒हि । बृ॒हस्प॑तिः । पु॒र॒ए॒तेति॑
पु॒रः - ए॒ता । ते॒ । अ॒स्तु । इ॒ति । आ॒ह । ब्र॒ह्म । वै । दे॒वाना॑म् ।
बृ॒हस्प॑तिः । तम् । ए॒व । अ॒न्वा॒रभ॑त॒ इत्य॑नु - आ॒रभ॑ते । सः ।
ए॒नम् । स॒मिति॑ । पा॒रय॑ति । ए॒ति । इ॒दम् । अ॒गन्म॑ । दे॒वय॑जन॒मिति॑
दे॒व - य॑जनम् । पृ॒थि॒व्याः । इ॒ति । आ॒ह । दे॒वय॑जन॒मिति॑

दे॒व – य॒ज॒न॒म् । हि॒ । ए॒षः । पृ॒थि॒व्याः । आ॒ग॒च्छ॒ती॒त्या॑ – ग॒च्छ॒ति॒ ।
यः । य॒ज॒ते । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः । यत् । अ॒जु॒ष॒न्त॒ । पू॒र्वे॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । वि॒श्वे॑ । हि॒ । ए॒तत् । दे॒वाः । जो॒ष॒य॒न्ते॑ । यत् ।
ब्रा॒ह्म॒णाः ( ) । ऋ॒ख॒स॒मा॒भ्या॒मि॒त्यृ॒ख॒स॒म॒ – भ्या॒म् । य॒जु॒षा॑ ।
स॒न्त॒र॒न्त॒ इति॑ सं – त॒र॒न्तः॑ । इति॑ । आ॒ह॒ ।
ऋ॒ख॒स॒मा॒भ्या॒मि॒त्यृ॒ख॒स॒म॒ – भ्या॒म् । हि॒ । ए॒षः । य॒जु॒षा॑ ।
स॒न्त॒र॒ती॒ति॑ सं – त॒र॒ति॑ । यः । य॒ज॒ते । रा॒यः । पो॒षे॒ण॑ । स॒मि॒ति॑ ।
इ॒षा॑ । म॒दे॒म॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ – शि॒ष॒म् । ए॒व॒ ।
ए॒ता॒म् । ए॒ति॑ । शा॒स्ते॑ ॥ 4 (74)

(य॒ज॒मा॒नो॑ – दी॒क्षा॑ – ह॒न्ता॑ – ब्रा॒ह्म॒णा – श्चतु॑र्विं॒श॒ति॒श्च॑) (A1)

TS 3.1.2.1

ए॒ष ते॑ गा॒य॒त्रो॒ भा॒ग॒ इति॑ मे॒ सो॒मा॒य॒ ब्रू॒ता॒दे॒ष॒ ते॒ त्रै॒ष्टु॒भो॒ जा॒ग॒तो॒ भा॒ग॒
इति॑ मे॒ सो॒मा॒य॒ ब्रू॒ता॒च्छ॒न्दो॒मा॒ना॑ सा॒म्रा॒ज्यं॑ ग॒च्छे॒ति॑ मे॒ सो॒मा॒य॒
ब्रू॒ता॒द् यो॒ वै सो॒म॑ रा॒जा॒न॑ सा॒म्रा॒ज्यं॑ लो॒कं ग॒म॒यि॒त्वा क्री॒णा॒ति॒
ग॒च्छ॒ति॑ स्वा॒ना॑ सा॒म्रा॒ज्यं॑ छ॒न्दा॑सि॒ खलु॑ वै सो॒म॒स्य॑ रा॒ज्ञः॑

साम्राज्यो॑ लो॒कः पु॒रस्ता॑त् सोम॑स्य क्र॒यादे॒वम॒भि म॑न्त्रये॒त

साम्राज्यमे॒वै – [ ] 5

TS 3.1.2.1 (Padam)

ए॒षः । ते॒ । गा॒य॒त्रः । भा॒गः । इति॑ । मे॒ । सोमा॑य । ब्रू॒तात् । ए॒षः ।

ते॒ । त्रै॒ष्टु॒भः । जा॒गतः॑ । भा॒गः । इति॑ । मे॒ । सोमा॑य । ब्रू॒तात् ।

छ॒न्दो॒मा॒नामि॑ति छ॒न्दः – मा॒नाम् । साम्राज्यमि॑ति॒ साम् – रा॒ज्यम् ।

ग॒च्छ । इति॑ । मे॒ । सोमा॑य । ब्रू॒तात् । यः । वै । सोम॑म् । रा॒जा॒नम् ।

साम्राज्यमि॑ति॒ साम् – रा॒ज्यम् । लो॒कम् । ग॒मयि॑त्वा । क्री॒णाति॑ ।

ग॒च्छति॑ । स्वा॒नाम् । साम्राज्यमि॑ति॒ साम् – रा॒ज्यम् । छ॒न्दा॑सि ।

ख॒लु । वै । सोम॑स्य । रा॒ज्ञः । साम्राज्य॑ इति॒ साम् – रा॒ज्यः ।

लो॒कः । पु॒रस्ता॑त् । सोम॑स्य । क्र॒यात् । ए॒वम् । अ॒भीति॑ । म॑न्त्रये॒त ।

साम्राज्यमि॑ति॒ साम् – रा॒ज्यम् । ए॒व । 5 (50)

TS 3.1.2.2

नं॑ लो॒कं ग॒मयि॑त्वा क्री॒णाति॑ ग॒च्छति॑ स्वा॒नां साम्राज्यं॑ यो॒ वै

ता॒नू॒न॒प्त्रस्य॑ प्र॒तिष्ठां॑ वे॒द प्र॒त्ये॒व ति॑ष्ठति ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ न

प्रा॒श्न॒न्ति न जु॒ह्वत्य॑थ॒ क्व ता॒नू॒न॒प्त्रं प्र॒ति ति॑ष्ठतीति॒ प्र॒जाप॑तौ

मन॑सीति॑ ब्रू॒यात् त्रि॑रव॑ जिघ्रे॑त् प्र॒जाप॑तौ त्वा॒ मन॑सि जुहो॒मीत्ये॒षा वै
तानू॑न॒प्त्रस्य॑ प्रति॒ष्ठा य॒ एवं॑ वे॒द प्रत्ये॒व तिष्ठ॑ति यो – [ ] 6

TS 3.1.2.2 (Padam)

ए॒नम् । लो॒कम् । ग॒मयि॑त्वा । क्री॒णाति॑ । गच्छ॑ति । स्वाना॑म् ।
साम्रा॑ज्यमि॒ति साम् – रा॒ज्यम् । यः । वै । तानू॑न॒प्त्रस्येति॑
तानू॑ – न॒प्त्रस्य॑ । प्र॒तिष्ठा॑मि॒ति प्रति॑ – स्था॒म् । वे॒द । प्रती॑ति ।
ए॒व । तिष्ठ॑ति । ब्र॒ह्मवा॑दि॒न इति॑ ब्र॒ह्म – वा॒दिनः॑ । वद॑न्ति । न ।
प्राश्न॑न्तीति॑ प्र – अश्न॑न्ति । न । जुह॑ति । अथ॑ । क्व ।
तानू॑न॒प्त्रमि॒ति तानू॑ – न॒प्त्रम् । प्रती॑ति । तिष्ठ॑ति । इति॑ ।
प्र॒जाप॑ता॒विति॑ प्र॒जा-प॑तौ । मन॑सि । इति॑ । ब्रू॒यात् । त्रिः । अवे॑ति ।
जिघ्रे॑त् । प्र॒जाप॑ता॒विति॑ प्र॒जा – प॑तौ । त्वा॒ । मन॑सि । जुहो॑मि ।
इति॑ । ए॒षा । वै । तानू॑न॒प्त्रस्येति॑ तानू॑ – न॒प्त्रस्य॑ ।
प्र॒तिष्ठे॑ति॒ प्रति॑ – स्था । यः । ए॒वम् । वे॒द । प्रती॑ति । ए॒व ।
तिष्ठ॑ति । यः । 6 (50)

TS 3.1.2.3

वा अ॒ध्व॒र्योः॑ प्र॒ति॒ष्ठां॑ वे॒द प्र॒त्ये॒व ति॒ष्ठति॑ यतो॒ मन्ये॒तान॑भि॒क्रम्य॑
हो॒ष्यामी॒ति तत् ति॒ष्ठन्ना॑ श्राव॒ये॒देषा॑ वा अ॒ध्व॒र्योः॑ प्र॒ति॒ष्ठा य ए॒वं
वे॒द प्र॒त्ये॒व ति॒ष्ठति॑ यद॒भि॒क्रम्य॑ जुहु॒यात् प्र॒ति॒ष्ठाया॑ इ॒यात् तस्मा॑त्
समा॒न॒त्र ति॒ष्ठता॑ हो॒तव्यं॑ प्र॒ति॒ष्ठित्यै॑ यो वा अ॒ध्व॒र्योः॑ स्वं वे॒द
स्ववा॒ने॒व भव॑ति॒ सुग्-वा॑ अ॒स्य स्वं वा॒यव्य॑म॒स्य - [ ] 7

TS 3.1.2.3 (Padam)

वै । अ॒ध्व॒र्योः॑ । प्र॒ति॒ष्ठामि॑ति॒ प्रति॑ - स्था॒म् । वे॒द । प्र॒तीति॑ । ए॒व ।
ति॒ष्ठति॑ । यतः॑ । मन्ये॒त । अन॑भि॒क्रम्ये॒त्यन॑भि - क्र॒म्य । हो॒ष्यामि॑ ।
इति॑ । तत् । ति॒ष्ठन् । एति॑ । श्राव॒येत् । ए॒षा । वै । अ॒ध्व॒र्योः॑ ।
प्र॒ति॒ष्ठेति॑ प्रति॑ - स्था । यः । ए॒वम् । वे॒द । प्र॒तीति॑ । ए॒व । ति॒ष्ठति॑ ।
यत् । अ॒भि॒क्रम्ये॒त्यभि॑ - क्र॒म्य । जुहु॒यात् ।
प्र॒ति॒ष्ठाया॑ इति॑ प्र॒ति-स्था॑याः । इ॒यात् । तस्मा॑त् । समा॒न॒त्र । ति॒ष्ठता॑ ।
हो॒तव्य॑म् । प्र॒ति॒ष्ठित्या॑ इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । यः । वै । अ॒ध्व॒र्योः॑ ।
स्वम् । वे॒द । स्ववा॒नि॒ति स्व॑ - वा॒न् । ए॒व । भव॑ति॒ सुक् । वै ।
अ॒स्य । स्वम् । वा॒यव्य॑म् । अ॒स्य । 7 (50)

TS 3.1.2.4

स्वं च॒मसो॑ ऽस्य॒ स्वं च॑य॒द्वाय॑व्यं वा च॒मसं॑ वा ऽन॒न्वार॑भ्याऽऽश्राव॒येथ्
स्वादि॑यात् तस्मा॒दन्वार॑भ्याऽऽश्राव्य॑ स्वादे॒व नैति॑ यो वै सोम॒-
मप्रति॑ष्ठाप्य स्तोत्र॒-मुपा॑करोत्यप्रतिष्ठितः सोमो भवत्यप्रतिष्ठितः स्तोमो
ऽप्रति॑ष्ठिता-न्युक्थान्यप्रतिष्ठितो यज॒मानो॑ ऽप्रतिष्ठितो ऽध्व॒र्युर्वा॑यव्यं वै
सोम॑स्य प्रतिष्ठा च॒मसो॑ ऽस्य प्रतिष्ठा सोमः स्तोम॑स्य स्तोम उक्थानां
ग्रहं॑ वा ( ) गृही॒त्वा च॒मसं॑ वो॒न्नीय॑ स्तोत्रमुपा कुर्यात् प्रत्येव
सोमः॑ स्थापयति प्रति स्तोमं प्रत्युक्थानि प्रति
यज॑मानस्तिष्ठति प्रत्यद्ध्व॒र्युः ॥ 8

TS 3.1.2.4 (Padam)

स्वम् । च॒मसः॑ । अ॒स्य । स्वम् । यत् । वा॒यव्य॑म् । वा । च॒मसम् ।
वा । अ॒नन्वार॑भ्येत्यननु - आर॒भ्य । आश्राव॑येदित्या - श्राव॑येत् ।
स्वात् । इ॒यात् । तस्मा॑त् । अ॒न्वार॑भ्येत्यनु - आर॒भ्य ।
आश्राव्य॑मित्या - श्राव्य॑म् । स्वात् । ए॒व । न । ए॒ति । यः । वै ।
सोम॑म् । अ॒प्रति॑ष्ठाप्येत्यप्रति - स्थाप्य । स्तोत्र॑म् ।
उपा॑करोतीत्युप - आ॒करोति॑ । अ॒प्रति॑ष्ठित इत्यप्रति - स्थि॒तः ।

सोमः । भवति । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति – स्थितः । स्तोमः ।
 अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति – स्थितानि । उक्थानि । अप्रतिष्ठित
 इत्यप्रति – स्थितः । यजमानः । अप्रतिष्ठित इत्यप्रति – स्थितः ।
 अध्वर्युः । वायव्यम् । वै । सोमस्य । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था ।
 चमसः । अस्य । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । सोमः । स्तोमस्य ।
 स्तोमः । उक्थानाम् । ग्रहम् । वा ( ) । गृहीत्वा । चमसम् । वा ।
 उन्नीयेत्युत् – नीय । स्तोत्रम् । उपाकुर्यादित्युप – आकुर्यात् ।
 प्रतीति । एव । सोमम् । स्थापयति । प्रतीति । स्तोमम् । प्रतीति ।
 उक्थानि । प्रतीति । यजमानः । तिष्ठति । प्रतीति ।

अध्वर्युः ॥ 8 (69)

(एव – तिष्ठति यो – वायव्यमस्य – ग्रहं वै –

कान्नविंशतिश्च) (A2)

TS 3.1.3.1

यज्ञं वा एतथ् सं भरन्ति यथ् सोमक्रयण्यै पदं यज्ञमुखं
 हविर्दधाने यर्हि हविर्दधाने प्राचीं प्रवर्तयेयुस्तर्हि

तेनाक्षमुपाञ्ज्याद्-यज्ञमुख एव यज्ञमनु सन्तनोति प्राञ्चमग्निं प्र
हरन्त्युत् पत्नीमा नयन्त्यन्वनाऽसि प्र वर्तयन्त्यथ वा अस्यैष धिष्णियो
हीयते सोऽनु ध्यायति स ईश्वरो रुद्रो भूत्वा – [ ] 9

TS 3.1.3.1 (Padam)

यज्ञम् । वै । एतत् । समिति । भरन्ति । यत् । सोमक्रयण्या इति
सोम – क्रयण्यै । पदम् । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् ।
हविर्धाने इति हविः – धाने । यर्हि ।
हविर्धाने इति हविः – धाने । प्राची इति । प्रवर्तयेयुरिति
प्र – वर्तयेयुः । तर्हि । तेन । अक्षम् । उपेति । अञ्ज्यात् ।
यज्ञमुख इति यज्ञ-मुखे । एव । यज्ञम् । अनु । समिति । तनोति ।
प्राञ्चम् । अग्निम् । प्रेति । हरन्ति । उदिति । पत्नीम् । एति ।
नयन्ति । अन्विति । अनाऽसि । प्रेति । वर्तयन्ति । अथ । वै ।
अस्य । एषः । धिष्णियः । हीयते । सः । अन्विति । ध्यायति ।
सः । ईश्वरः । रुद्रः । भूत्वा । 9 (50)

TS 3.1.3.2

प्र॒जां प॒शून्॑. यज॑मानस्य श॒मयि॑तो॒र्यर्हि॑ प॒शुमा॑प्री॒तमु॑दञ्चं नय॑न्ति
तर्हि॑ तस्य॑ प॒शुश्र॑पणञ् हरे॒त् तेनै॑वैनं भा॒गिनं॑ करो॒ति यज॑मानो वा
आ॒हव॑नीयो यज॑मानं वा ए॒तद्-वि॑ कर्ष॒न्ते यदा॑हवनीयात्
प॒शुश्र॑पणञ् हर॑न्ति स वै॒व स्या॑न्निर्मन्थ्यं वा कुर्या॑द्-यज॑मानस्य
सा॒त्मत्वा॑य यदि॑ प॒शोर॑व॒दानं॑ नश्ये॒दाज्य॑स्य प्र॒त्याख्या॑यमव॒ द्येथ् सै॒व
ततः॑ ( ) प्रायश्चि॑त्तिर्ये प॒शुं वि॑मथ्नी॒रन् यस्तान्
का॒मये॒ताऽऽर्ति॑मा॒र्च्छेयु॑रिति कु॒विद॑ङ्गेति नमो॑वृ॒क्तिव॑त्यर्चा ऽऽग्नी॑द्ध्ये
जुहु॑या॒न्नमो॑वृ॒क्तिमे॒वैषां॑ वृ॒द्धे ता॒जगा॑र्तिमा॒र्च्छन्ति॑ ॥ 10

TS 3.1.3.2 (Padam)

प्र॒जा॒मि॒ति प्र - जा॒म् । प॒शून् । यज॑मानस्य । श॒मयि॑तोः । यर्हि॑ ।
प॒शुम् । आ॒प्री॒तमि॒त्या-प्री॒तम् । उ॒दञ्च॑म् । नय॑न्ति । तर्हि॑ । तस्य॑ ।
प॒शुश्र॑पणमि॒ति प॒शु - श्र॑पणम् । हरे॒त् । तेन॑ । ए॒व । ए॒नम् ।
भा॒गि॒नम् । करो॒ति । यज॑मानः । वै । आ॒हव॑नीय इत्या - ह॒वनी॑यः ।
यज॑मानम् । वै । ए॒तत् । वी॒ति । कर्ष॒न्ते । यत् ।
आ॒हव॑नीया॒दित्या॑ - ह॒वनी॑यात् । प॒शुश्र॑पणमि॒ति प॒शु - श्र॑पणम् ।

हरन्ति । सः । वा । ए॒व । स्यात् । निर्मन्थ्यमिति॑ निः – मन्थ्यम् ।
 वा । कुर्यात् । यजमानस्य । सा॒त्म॒त्वायेति॑ सा॒त्म – त्वाय॑ । यदि ।
 प॒शोः । अ॒व॒दानमि॒त्य॒व – दानम् । नश्येत् । आ॒ज्यस्य॑ ।
 प्र॒त्या॒ख्यायमि॒ति॑ प्र॒ति – आ॒ख्याय॑म् । अ॒वेति॑ । द्येत् । सा । ए॒व ।
 ततः॑ ( ) । प्रायश्चित्तिः । ये । प॒शुम् । वि॒म॒थ्नीर॒न्निति॑
 वि – म॒थ्नीर॒न् । यः । तान् । का॒मये॑त । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छे॒युः ।
 इति॑ । कु॒वित् । अ॒ङ्ग । इति॑ । नमो॑वृ॒क्तिव॒त्येति॑ नमो॑वृ॒क्ति – व॒त्या ।
 ऋ॒चा । आ॒ग्नी॒द्ध्र इ॒त्याग्नि॑ – इ॒ध्रे । जु॒हु॒यात् । नमो॑वृ॒क्तिमि॒ति॑
 नमः॑ – वृ॒क्तिम् । ए॒व । ए॒षाम् । वृ॒द्धे । ता॒जक् । आ॒र्तिम् । ए॒ति ।
 ऋ॒च्छन्ति॑ ॥ 10 (76) (भू॒त्वा – ततः॑ – षड्विंश॑तिश्च) (A3)

TS 3.1.4.1

प्र॒जाप॑ते॒र्जाय॑मानाः प्र॒जा जा॒ताश्च॑ या इ॒माः ।
 तस्मै॑ प्र॒ति प्र वे॑दय चि॒कित्वा॑ अनु॒ मन्य॑तां ॥
 इ॒मं प॒शुं प॒शुप॑ते ते अ॒द्य ब॒द्ध्नाम्य॑ग्ने सु॒कृ॒तस्य॑ म॒द्ध्ये॑ ।
 अनु॒ मन्य॑स्व सु॒यजा॑ य॒जाम जु॑ष्टं दे॒वाना॑मि॒दम॑स्तु ह॒व्यं ॥

प्र॒जा॒नन्तः॑ प्र॒ति गृ॒ह्णन्ति॑ पूर्वे॑ प्रा॒णम॑ङ्गे॒भ्यः पर्या॑चरन्तं ।
सु॒वर्गं॑ या॒हि प॒थिभि॑र् दे॒वयानै॑-रोष॑धीषु प्र॒ति ति॑ष्ठा शरी॑रैः ॥
येषा॑मीशे – [ ] 11

TS 3.1.4.1 (Padam)

प्र॒जाप॑तेरिति प्र॒जा – प॒तेः । जा॒यमा॑नाः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः ।
जा॒ताः । च । याः । इ॒माः ॥ तस्मै॑ । प्र॒ति । प्रेति॑ । वे॒दय॑ ।
चि॒कि॒त्वान् । अ॒न्विति॑ । म॒न्यता॑म् ॥ इ॒मम् । प॒शुम् ।
प॒शुप॑त इति प॒शु – प॒ते । ते । अ॒द्य । ब॒द्ध्नामि॑ । अ॒ग्ने ।
सु॒कृत॑स्येति सु – कृ॒तस्य॑ । म॒द्ध्ये ॥ अ॒न्विति॑ । म॒न्यस्व॑ ।
सु॒यजे॑ति सु – यजा॑ । य॒जाम् । जु॒ष्टम् । दे॒वाना॑म् । इ॒दम् । अ॒स्तु ।
ह॒व्यम् ॥ प्र॒जा॒नन्त॑ इति प्र – जा॒नन्तः । प्र॒तीति॑ । गृ॒ह्णन्ति॑ । पूर्वे॑ ।
प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् । अ॒ङ्गे॒भ्यः । प॒रीति॑ ।
आ॒चर॑न्तमित्या॑ – च॒रन्त॑म् ॥ सु॒वर्ग॑मिति सु॒वः – ग॒म् । या॒हि ।
प॒थिभि॑रिति प॒थि – भिः । दे॒वयानै॑रिति दे॒व – यानैः॑ । ओष॑धीषु ।
प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठ । शरी॑रैः ॥ येषा॑म् । ई॒शे ॥ 11 (50)

TS 3.1.4.2

पशु॑पतिः॑ पशू॑नां चतु॑ष्पदामु॒त च॑ द्वि॒पदां॑ ।
निष्क्री॑तो ऽयं य॒ज्ञियं॑ भा॒गमे॑तु रा॒यस्पो॑षा यज॑मानस्य सन्तु ॥
ये ब॒द्ध्यमा॑नमनु ब॒द्ध्यमा॑ना अ॒भ्यैक्ष॑न्त मन॒सा चक्षु॑षा च ।
अ॒ग्निस्ता॑ अ॒ग्रे प्र मु॑मोक्तु दे॒वः प्र॒जाप॑तिः प्र॒जया॑ सँवि॒दानः॑ ॥
य आ॒रण्याः॑ प॒शवो॑ वि॒श्वरू॑पा वि॒रूपाः॑ सन्तो बहु॒धैक॑रूपाः ।
वा॒युस्ता॑ अ॒ग्रे प्र मु॑मोक्तु दे॒वः प्र॒जाप॑तिः प्र॒जया॑ सँवि॒दानः॑ ॥

प्रमुञ्च॑माना – [ ] 12

TS 3.1.4.2 (Padam)

पशु॑पतिरिति पशु॑-पतिः । पशू॑नाम् । चतु॑ष्पदामिति चतुः – पदाम् ।
उत । च । द्वि॒पदामि॑ति द्वि – पदाम् ॥ निष्क्री॑त इति निः – क्रीतः ।
अयम् । य॒ज्ञियम् । भा॒गम् । ए॒तु । रा॒यः । पो॑षाः । यज॑मानस्य ।
सन्तु ॥ ये । ब॒द्ध्यमा॑नम् । अ॒न्विति॑ । ब॒द्ध्यमा॑नाः ।
अ॒भ्यैक्ष॑न्तेत्यभि – ऐक्ष॑न्त । मन॒सा । चक्षु॑षा । च ॥ अ॒ग्निः ।
तान् । अ॒ग्रे । प्रेति॑ । मु॒मोक्तु॑ । दे॒वः । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा – पतिः ।
प्र॒जयेति॑ प्र – जया॑ । सँवि॒दान इति॑ सं-वि॒दानः॑ ॥ ये । आ॒रण्याः॑ ।

प॒शवः॑ । वि॒श्वरू॒पा इति॑ वि॒श्व – रू॒पाः । वि॒रू॒पा इति॑ वि-रू॒पाः ।
सन्तः॑ । ब॒हु॒धेति॑ बहु – धा । ए॒करू॒पा इत्ये॑क – रू॒पाः ॥ वा॒युः ।
ता॒न् । अ॒ग्रै । प्रेति॑ । मु॒मो॒क्तु । दे॒वः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॒तिः ।
प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । सँ॒वि॒दान इति॑ सं – वि॒दानः ॥
प्र॒मुञ्च॑मा॒ना इति॑ प्र – मुञ्च॑मा॒नाः । 12 (50)

TS 3.1.4.3

भु॒वन॑स्य रे॒तो गा॒तुं ध॑त्त यज॑मा॒नाय॑ दे॒वाः ।
उपा॑कृ॒तꣳ श॑श॒मानं॑ अ॒स्थान् जी॒वं दे॒वाना॑म॒प्येतु॑ पा॒थः ॥
ना॒ना प्रा॒णो यज॑मा॒नस्य॑ प॒शुना॑ य॒ज्ञो दे॒वेभिः॑ स॒ह दे॒वया॑नः ।
जी॒वं दे॒वाना॑म॒प्येतु॑ पा॒थः स॒त्याः स॒न्तु यज॑मा॒नस्य॑ का॒माः ॥
यत् प॒शुर्मा॒युम॑कृ॒तोरो॑ वा प॒द्भिरा॑हते ।
अ॒ग्निर्मा॒ तस्मा॑दे॒नसो॑ वि॒श्वान् मुञ्च॑त्वꣳह॒सः ॥
श॒मितार॑ उ॒पेत॑न य॒ज्ञं – [ ] 13

TS 3.1.4.3 (Padam)

भु॒वन॑स्य । रे॒तः । गा॒तुम् । ध॑त्त । यज॑मा॒नाय॑ । दे॒वाः ॥
उपा॑कृ॒तमित्यु॑प-आकृ॒तम् । श॑श॒मानम् । यत् । अ॒स्थात् । जी॒वम् ।

दे॒वाना॑म् । अ॒पी॒ति॑ । ए॒तु॒ । पा॒थः॑ ॥ ना॒ना॑ । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः॑ ।
यज॑मानस्य । प॒शुना॑ । य॒ज्ञः॑ । दे॒वेभिः॑ । स॒ह । दे॒व॒या॒न इति॑
दे॒व – या॑नः ॥ जी॒वम् । दे॒वाना॑म् । अ॒पी॒ति॑ । ए॒तु॒ । पा॒थः॑ ।
स॒त्याः॑ । स॒न्तु॒ । यज॑मानस्य । का॒माः॑ ॥ यत् । प॒शुः॑ । मा॒युम् ।
अ॒कृत॑ । उ॒रः॑ । वा । प॒द्भि॒रिति॑ पत् – भिः॑ । आ॒हत॑ इत्या – ह॒ते ॥
अ॒ग्निः॑ । मा॒ । तस्मा॑त् । ए॒नसः॑ । वि॒श्वात्॑ । मुञ्च॑तु । अ॒ह॒सः॑ ॥
श॒मि॒तारः॑ । उ॒पे॒त॒ने॒त्युप॑ – ए॒त॒न॑ । य॒ज्ञम् । 13 (50)

TS 3.1.4.4

दे॒वेभि॑रि॒न्वितं॑ ।
पा॒शात् प॒शुं प्र॑ मुञ्च॑त ब॒न्धाद्य॑ज्ञ॒पतिं॑ परि॑ ॥
अ॒दि॒तिः॑ पा॒शं प्र॑ मु॒मो॒क्त्वे॒तं नमः॑ प॒शुभ्यः॑ प॒शुप॑तये करोमि ॥
अ॒रा॒ती॒यन्त॑-म॒ध॒रं कृ॑णोमि यं द्वि॒ष्मस्तस्मि॑न् प्रति॑ मुञ्चामि पा॒शं ॥
त्वा॒मु ते॑ द॒धिरे॑ ह॒व्यवा॑ह॒ शृ॒तं क॒र्तारि॑मु॒त य॒ज्ञियं॑ च ।
अ॒ग्ने स॑द॒क्षः स॑त॒नुर् हि॑ भू॒त्वा ऽथ॑ ह॒व्या जा॑तवेदो जुषस्व ॥
जा॑तवेदो व॒पया॑ गच्छ॒ दे॒वान् त्व॑ ( ) हि होता॑ प्रथ॒मो ब॒भूथ॑ ।

घृ॒तेन॑ त्वं त॒नुवो॑ वर्द्धयस्व॒ स्वाहा॑कृतं॒ ह॒विरद॑न्तु दे॒वाः ॥

स्वाहा॑ दे॒वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्वाहा॑ ॥ 14

TS 3.1.4.4 (Padam)

दे॒वेभिः॑ । इ॒न्वित॑म् ॥ पाशा॑त् । प॒शुम् । प्रेति॑ । मुञ्च॑त । ब॒न्धात् ।

य॒ज्ञप॑तिमिति॒ य॒ज्ञ – प॒तिम् । परि॑ ॥ अ॒दि॒तिः । पा॒शम् । प्रेति॑ ।

मु॒मोक्तु॑ । ए॒तम् । नमः॑ । प॒शुभ्य॑ इति॒ प॒शु – भ्यः॑ ।

प॒शुप॑तय॒ इति॒ प॒शु – प॑तये । क॒रोमि॑ ॥ अ॒राती॑यन्तम् । अ॒ध॒रम् ।

कृ॒णोमि॑ । यम् । द्वि॒ष्मः । तस्मि॑न् । प्र॒तीति॑ । मुञ्च॑ामि । पा॒शम् ॥

त्वा॒म् । उ॒ । ते । द॒धिरे॑ । ह॒व्यवा॑हमिति॒ ह॒व्य – वा॑हम् ।

शृ॒तं क॒र्तार॑मिति॒ शृ॒तं – क॒र्तार॑म् । उ॒त । य॒ज्ञिय॑म् । च ॥ अ॒ग्ने॑ ।

सद॑क्ष॒ इति॒ स – द॒क्षः । स॒त॒नु॒रिति॒ स – त॒नुः । हि॑ । भू॒त्वा । अथ॑ ।

ह॒व्या । जा॒तवे॑द॒ इति॒ जा॒त – वे॑दः । जु॒षस्व॑ ॥ जा॒तवे॑द॒ इति॒

जा॒त – वे॑दः । व॒पया॑ । ग॒च्छ॑ । दे॒वान् । त्वम् ( ) । हि॑ । हो॒ता ।

प्र॒थमः॑ । ब॒भूथ॑ ॥ घृ॒तेन॑ । त्वम् । त॒नुवः॑ । वर्द्ध॑यस्व ।

स्वाहा॑कृतमिति॒ स्वाहा॑ – कृत॑म् । ह॒विः । अ॒द॒न्तु॑ । दे॒वाः ॥

॥ स्वाहा । दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यः॑ । स्वाहा ॥ 14 (66)

(ई॒शं॑ – प्र॒मुञ्च॑मा॒ना – य॒ज्ञं – त्व॒ञ् – षोड॑श च) (A4)

TS 3.1.5.1

प्रा॒जाप॒त्या वै प॒शव॑स्तेषां रु॒द्रो ऽधि॑पतिर्य॒-दे॒ताभ्या॑-मुपाक॒रोति॑
ताभ्या॑मे॒वैनं॑ प्रतिप्रो॒च्याऽऽ ल॑भत आ॒त्मनो॑ ऽना॒व्रस्का॑य
द्वाभ्या॑मुपाक॒रोति॑ द्वि॒पाद्य॑ज॒मानः॑ प्रतिष्ठित्या उपा॒कृत्य॑ पञ्च जुहोति
पा॒ङ्गाः प॒शवः॑ प॒शूने॒वाव रु॒न्धेमृ॒त्यवे॒ वा ए॒ष नी॑यते यत् प॒शुस्तं॑
य॒दन्वा॑र॒भेत॑ प्र॒मायु॑को यज॒मानः॑ स्यान्ना॒ना प्रा॒णो यज॑मानस्य
प॒शुने॒त्याह॑ व्यावृ॒त्त्यै – [ ] 15

TS 3.1.5.1 (Padam)

प्रा॒जाप॒त्या इति॑ प्रा॒जा – प॒त्याः । वै । प॒शवः॑ । तेषा॑म् । रु॒द्रः ।
अधि॑पतिरित्यधि॒-पतिः॑ । यत् । ए॒ताभ्या॑म् ।
उपा॒करो॒तीत्यु॑प – आ॒करो॒ति । ता॒भ्याम् । ए॒व । ए॒नम् ।
प्रतिप्रो॒च्येति॑ प्रति – प्रो॒च्य । ए॒ति । ल॑भते । आ॒त्मनः॑ ।
अना॒व्रस्का॑येत्यना॒-व्रस्का॑य । द्वा॒भ्याम् ।
उपा॒करो॒तीत्यु॑प – आ॒करो॒ति । द्वि॒पादि॑ति द्वि – पा॒त् । यज॑मानः ।

प्रतिष्ठित्या॑ इति॑ प्रति॑ – स्थित्यै॑ । उपा॑कृत्येत्युप॑ – आ॒कृत्य॑ । पञ्च॑ ।
जुहोति॑ । पाङ्गाः॑ । प॒शवः॑ । प॒शून् । ए॒व । अवेति॑ । रु॒न्धे । मृ॒त्यवे॑ ।
वै । ए॒षः । नी॒यते॑ । यत् । प॒शुः । तम् । यत् ।
अ॒न्वार॑भेतेत्यनु॑ – आ॒रभे॑त । प्र॒मायु॑क इति॑ प्र – मा॒यु॒कः ।
यज॑मानः । स्यात् । ना॒ना । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । यज॑मानस्य ।
प॒शुना॑ । इति॑ । आ॒ह । व्यावृ॑त्या इति॑ वि – आ॒वृ॒त्यै । 15 (50)

TS 3.1.5.2

यत् प॒शुर्मा॒युम॒कृतेति॑ जुहोति॑ शान्त्यै॑ श॒मितार॑ उपे॒तनेत्या॑ह
यथा॒य॒जु-रे॒वैतद्-व॒पायां॑ वा आ॒ह्रिय॑माणाया-म॒ग्नेर्मे॑धो ऽप॑ क्रामति॑
त्वा॒मु ते द॑धिरे ह॒व्यवा॑हमिति॑ व॒पाम॒भि जुहो॑त्यग्ने॒रेव॑ मे॒धम॑व रु॒न्धे
ऽथो॑ शृ॒तत्वा॒य पु॒रस्ता॑त्स्वाहाकृतयो॑ वा अ॒न्ये दे॒वा उप॑रि॒ष्टात्
स्वाहाकृतयो॑ ऽन्ये स्वाहा॑ दे॒वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्वाहेत्य॒भितो॑ व॒पां ( )
जुहोति॑ ताने॒वोभ॑यान् प्रीणाति॑ ॥ 16

TS 3.1.5.2 (Padam)

यत् । प॒शुः । मा॒युम् । अ॒कृत॑ । इति॑ । जुहोति॑ । शान्त्यै॑ ।
श॒मितारः॑ । उपे॒तनेत्युप॑ – ए॒तन॑ । इति॑ । आ॒ह ।

य॒था॒य॒जु॒रिति॑ य॒था – य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । व॒पा॒याम् । वै ।
 आ॒हि॒य॒मा॒णायामि॑त्या – हि॒य॒मा॒णायाम् । अ॒ग्नेः । मे॒धः । अ॒पेति॑ ।
 क्रा॒म॒ति । त्वा॒म् । उ॒ । ते । द॒धि॒रे । ह॒व्य॒वा॒ह॒मिति॑ ह॒व्य – वा॒ह॒म् ।
 इति॑ । व॒पाम् । अ॒भीति॑ । जु॒होति॑ । अ॒ग्नेः । ए॒व । मे॒धम् । अ॒वेति॑ ।
 रु॒न्धे । अ॒थो इति॑ । शृ॒त॒त्वा॒येति॑ शृ॒त – त्वा॒य । पु॒रस्ता॑त्स्वा॒हाकृ॑तय॒
 इति॑ पु॒रस्ता॑त् – स्वा॒हाकृ॑तयः । वै । अ॒न्ये । दे॒वाः ।
 उ॒परि॑ष्ठात्स्वा॒हाकृ॑तय॒ इत्यु॑परि॒ष्ठात् – स्वा॒हाकृ॑तयः ।
 अ॒न्ये । स्वा॒हा । दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यः॑ । स्वा॒हा । इति॑ । अ॒भितः॑ ।
 व॒पाम् ( ) । जु॒होति॑ । तान् । ए॒व । उ॒भयान् । प्री॒णाति॑ ॥ 16 (55)

(व्यावृ॑त्या – अ॒भितो॑ व॒पां – पञ्च॑ च) (A5)

TS 3.1.6.1

यो वा अ॒य॒थादे॒वतं॑ य॒ज्ञमु॑प॒चर॑त्या दे॒वता॑भ्यो वृ॒क्ष्यते॑ पा॒पी॒यान् भव॑ति
 यो य॒थादे॒वत॑न् दे॒वता॑भ्य आ वृ॒क्ष्यते॑ व॒सी॒यान् भव॑त्याग्ने॒य्यर्चा॑
 ऽऽग्नी॑द्ध्र॒मभि॑ मृ॒शेद् वै॒ष्ण॒व्या ह॒विर्द्धान॑माग्ने॒य्या सु॒चो वा॒यव्य॑या
 वा॒यव्या॑न्यै॒न्द्रि॒या स॒दो य॒थादे॒वत॑मे॒व य॒ज्ञमु॑प॒चर॑ति न दे॒वता॑भ्य आ

वृ॒श्च्यते॑ व॒सी॒यान् भव॑ति यु॒नज्मि॑ ते पृ॒थि॒वीं ज्योति॑षा स॒ह यु॒नज्मि॑
वा॒युम॑न्तरि॒क्षेण॑ – [ ] 17

TS 3.1.6.1 (Padam)

यः । वै । अ॒य॒था॒दे॒व॒त॒मि॒त्य॒य॒था – दे॒व॒त॒म् । य॒ज्ञ॒म् ।
उ॒प॒च॒र॒ती॒त्यु॒प – च॒र॒ति । ए॒ति । दे॒व॒ता॒भ्यः॑ । वृ॒श्च्य॒ते । पा॒पी॒यान् ।
भव॑ति । यः । य॒था॒दे॒व॒त॒मि॒ति॒ य॒था–दे॒व॒त॒म् । न । दे॒व॒ता॒भ्यः॑ । ए॒ति ।
वृ॒श्च्य॒ते । व॒सी॒यान् । भव॑ति । आ॒ग्ने॒य्या । ऋ॒चा ।
आ॒ग्नी॒ध्र॒मि॒त्याग्नि॑ – इ॒ध्र॒म् । अ॒भी॒ति॑ । मृ॒शे॒त् । वै॒ष्ण॒व्या ।
ह॒वि॒र्धा॒न॒मि॒ति॒ ह॒विः – धा॒न॒म् । आ॒ग्ने॒य्या । सु॒चः । वा॒य॒व्य॒या ।
वा॒य॒व्या॒नि । ऐ॒न्द्रि॒या । स॒दः । य॒था॒दे॒व॒त॒मि॒ति॒ य॒था–दे॒व॒त॒म् ।
ए॒व । य॒ज्ञ॒म् । उ॒पे॒ति॑ । च॒र॒ति॑ । न । दे॒व॒ता॒भ्यः॑ । ए॒ति॑ । वृ॒श्च्य॒ते ।
व॒सी॒यान् । भव॑ति । यु॒नज्मि॑ । ते । पृ॒थि॒वीम् । ज्योति॑षा । स॒ह ।
यु॒नज्मि॑ । वा॒युम् । अ॒न्त॒रि॒क्षेण॑ । 17 (50)

TS 3.1.6.2

ते स॒ह यु॒नज्मि॑ वा॒चꣳ स॒ह सू॒र्ये॑ण ते यु॒नज्मि॑ ति॒स्रो वि॒पृ॒चः
सू॒र्य॑स्य ते ।

अ॒ग्नि॒र्दे॒वता॑ गाय॒त्री छन्द॑ उपा॒ञ्शोः॑ पात्र॒मसि॑ सोमो॑ दे॒वता॑ त्रि॒ष्टुप्
छन्दो॑ ऽन्तर्या॒मस्य॑ पात्र॒मसीन्द्रो॑ दे॒वता॑ जग॒ती छन्द॑ इन्द्र॒वायु॑वोः
पात्र॒मसि॑ बृह॒स्पति॑र् दे॒वता॑ ऽनु॒ष्टुप् छन्दो॑ मि॒त्रावरु॑णयोः पात्र॒मस्य॑श्चि॒नौ
दे॒वता॑ प॒ङ्क्तिश्छन्दो॑ ऽश्चि॒नोः॑ पात्र॒मसि॑ सूर्यो॑ दे॒वता॑ बृह॒ती – [ ] 18

TS 3.1.6.2 (Padam)

ते । सह । यु॒नज्मि॑ । वाच॑म् । सह । सूर्ये॑ण । ते । यु॒नज्मि॑ ।
ति॒स्रः । वि॒पृच॑ इति॑ वि – पृचः॑ । सूर्य॑स्य । ते ॥ अ॒ग्निः । दे॒वता॑ ।
गाय॒त्री । छन्दः॑ । उपा॒ञ्शोरि॑त्युप – अ॒ञ्शोः॑ । पात्र॑म् । अ॒सि ।
सोमः॑ । दे॒वता॑ । त्रि॒ष्टुप् । छन्दः॑ । अ॒न्तर्या॒मस्ये॑त्यन्तः – या॒मस्य॑ ।
पात्र॑म् । अ॒सि । इन्द्रः॑ । दे॒वता॑ । जग॒ती । छन्दः॑ ।
इन्द्र॒वायु॑वोरि॒तीन्द्र॑-वा॒युवोः॑ । पात्र॑म् । अ॒सि । बृह॒स्पतिः॑ । दे॒वता॑ ।
अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्यनु॑ – स्तुप् । छन्दः॑ । मि॒त्रावरु॑णयोरि॒ति मि॒त्रा-वरु॑णयोः ।
पात्र॑म् । अ॒सि । अ॒श्चि॒नौ । दे॒वता॑ । प॒ङ्क्तिः॑ । छन्दः॑ । अ॒श्चि॒नौः॑ ।
पात्र॑म् । अ॒सि । सूर्यः॑ । दे॒वता॑ । बृह॒ती । 18 (50)

TS 3.1.6.3

छन्दः शुक्रस्य पात्रमसि चन्द्रमा देवता सतोबृहती छन्दो मन्थिनः
पात्रमसि विश्वेदेवा देवतोष्णिहा छन्द आग्रयणस्य पात्रमसीन्द्रो देवता
ककुच्छन्द उक्थानां पात्रमसि पृथिवी देवता विराट् छन्दो
ध्रुवस्य पात्रमसि ॥ 19

TS 3.1.6.3 (Padam)

छन्दः । शुक्रस्य । पात्रम् । असि । चन्द्रमाः । देवता ।
सतोबृहतीति सतः – बृहती । छन्दः । मन्थिनः । पात्रम् । असि ।
विश्वे । देवाः । देवता । उष्णिहा । छन्दः । आग्रयणस्य । पात्रम् ।
असि । इन्द्रः । देवता । ककुत् । छन्दः । उक्थानाम् । पात्रम् ।
असि । पृथिवी । देवता । विराडिति वि – राट् । छन्दः । ध्रुवस्य ।
पात्रम् । असि ॥ 19 (33)

(अन्तरिक्षेण – बृहती – त्रयस्त्रिंशच्च) (A6)

TS 3.1.7.1

इष्टर्गो वा अद्ध्वर्युर् यजमानस्येष्टर्गः खलु वै पूर्वो ऽर्घुः क्षीयत
आसन्यान्मा मन्त्रात् पाहि कस्याश्चिदभिशस्त्या इति पुरा

प्रा॒तरनु॒वा॒काज्जु॒हु॒यादा॒त्मन॑ ए॒व तद॑ध्व॒र्युः पु॒रस्ता॑च्छ॒र्म न॒ह्यते॑ ऽना॒र्त्यै
सँ॒वेशा॑य त्वोप॒वेशा॑य त्वा गाय॒त्रिया॑ स्त्रि॒ष्टुभो॑ जग॒त्या अ॒भिभू॑त्यै
स्वाहा प्रा॒णापा॑नौ मृ॒त्योर्मा पा॒तं प्रा॒णापा॑नौ मा मा हा॒सिष्टं॑ दे॒वता॑सु
वा ए॒ते प्रा॒णापा॑नयो॒र् – [ ] 20

TS 3.1.7.1 (Padam)

इ॒ष्टर्गः॑ । वै । अ॒ध्व॒र्युः । यज॑मानस्य । इ॒ष्टर्गः॑ । खलु॑ । वै । पूर्॒वः ।
अ॒र्ष्टुः । क्षी॒यते॑ । आ॒स॒न्यात् । मा । मन्त्रा॑त् । पा॒हि । कस्याः॑ ।
चि॒त् । अ॒भि॒श॒स्त्या इत्य॑भि – श॒स्त्याः॑ । इति॑ । पु॒रा ।
प्रा॒तरनु॒वा॒कादि॑ति प्रा॒तः – अ॒नु॒वा॒कात् । जु॒हु॒यात् । आ॒त्म॒नै । ए॒व ।
तत् । अ॒ध्व॒र्युः । पु॒रस्ता॑त् । श॒र्म । न॒ह्यते॑ । अ॒ना॒र्त्यै । सँ॒वेशा॑येति
सं – वे॒शा॒य । त्वा । उ॒प॒वे॒शा॒येत्यु॑प – वे॒शा॒य । त्वा । गाय॒त्रियाः॑ ।
त्रि॒ष्टुभः॑ । जग॒त्याः । अ॒भिभू॑त्या इत्य॑भि – भू॒त्यै । स्वाहा॑ ।
प्रा॒णापा॑ना॒विति॑ प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । मृ॒त्योः । मा । पा॒तम् ।
प्रा॒णापा॑ना॒विति॑ प्रा॒ण – अ॒पा॒नौ । मा । मा । हा॒सिष्टम्॑ । दे॒वता॑सु ।
वै । ए॒ते । प्रा॒णापा॑नयो॒रिति॑ प्रा॒ण – अ॒पा॒नयोः॑ । 20 (50)

TS 3.1.7.2

व्यायच्छन्ते॑ येषा॑ सोमः॑ समृच्छते॑ सँवेशाय॑ त्वोपवेशाय॑
त्वेत्याह॑ छन्दा॑सि वै सँवेश॑ उपवेशश्छन्दो॑भिरेवास्य॑ छन्दा॑सि
वृङ्क्ते॑ प्रेति॑वन्त्याज्यानि॑ भवन्त्यभिजित्यै॑ मरुत्वतीः॑ प्रतिपदो॑
विजित्या॑ उभे॑ बृहद्रथन्तरे॑ भवत॑ इयं वाव॑ रथन्तरमसौ॑
बृहदाभ्या॑-मेवैनमन्तरेत्यद्य॑ वाव॑ रथन्तर॑ श्वो
बृहदद्याश्वादेवैन॑-मन्तरेति॑ भूतं - [ ] 21

TS 3.1.7.2 (Padam)

व्यायच्छन्त॑ इति॑ वि - आयच्छन्ते॑ । येषाम्॑ । सोमः॑ ।
समृच्छत॑ इति॑ सं - ऋच्छते॑ । सँवेशायेति॑ सं - वेशाय॑ । त्वा ।
उपवेशायेत्युप॑ - वेशाय॑ । त्वा । इति॑ । आह॑ । छन्दा॑सि । वै ।
सँवेश॑ इति॑ सं - वेशः॑ । उपवेश॑ इत्युप॑ - वेशः॑ ।
छन्दो॑भिरिति॑ छन्दः॑ - भिः॑ । एव॑ । अस्य॑ । छन्दा॑सि । वृङ्क्ते॑ ।
प्रेति॑वन्तीति॑ प्रेति॑ - वन्ति॑ । आज्यानि॑ । भवन्ति॑ । अभिजित्या॑
इत्यभि॑ - जित्यै॑ । मरुत्वतीः॑ । प्रतिपद॑ इति॑ प्रति॑ - पदः॑ ।
विजित्या॑ इति॑ वि - जित्यै॑ । उभे॑ इति॑ ।

बृ॒हद्॒रथ॒न्तरे॑ इति॑ बृ॒हत् – रथ॒न्तरे॑ । भ॒वतः॑ । इ॒यम् । वा॒व ।

रथ॒न्तर॑मिति॑ रथम्–त॒रम् । अ॒सौ । बृ॒हत् । आ॒भ्याम् । ए॒व । ए॒नम् ।

अ॒न्तः । ए॒ति । अ॒द्य । वा॒व । रथ॒न्तर॑मिति॑ रथम् – त॒रम् । श्वः ।

बृ॒हत् । अ॒द्याश्चा॒दित्य॑द्य – श्वा॒त् । ए॒व । ए॒नम् ।

अ॒न्तः । ए॒ति । भू॒तम् । 21 (50)

TS 3.1.7.3

वा॒व रथ॒न्तरं॑ भ॒विष्य॑द्–बृ॒हद् भू॒ताच्चै॒वैनं॑ भ॒विष्य॑तश्चा॒न्तरे॑ति॒परि॑मितं॒

वा॒व रथ॒न्तर॑म॒परि॑मितं॒ बृ॒हत् परि॑मिताच्चै॒वैन–म॑परि॒मिताच्चा॒न्तरे॑ति॒

वि॒श्वामि॑त्रज॒मद॒ग्नी व॑सि॒ष्ठेना॑स्पर्द॒धेता॑ꣳस ए॒तज्ज॒मद॒ग्निर् वि॒हव्य॑म

पश्य॑त् तेन॒ वै स व॑सि॒ष्ठस्ये॑न्द्रि॒यं वी॑र्य॒मवृ॑ङ्क्त॒ यद्–वि॒हव्य॑ꣳ श॒स्यत॑

इन्द्रि॒यमे॒व तद्–वी॑र्यं॒ यज॑मानो॒ भ्रातृ॑व्यस्य॒ वृङ्क्ते॑ ( ) यस्य॒ भूयाꣳसो॑

यज्ञ॒क्रत॒व इ॒त्याहुः॑ स दे॒वता॑ वृ॒ङ्क्त इति॑ यद्य॒ग्निष्ठो॑मः॒ सोमः॑ प॒रस्ता॑त्

स्या–दु॒क्थ्यं॑ कुर्वी॒त यद्यु॑क्थ्यः॒ स्याद॑तिरा॒त्रं कुर्वी॒त यज्ञ॑क्र॒तुभि॑रे॒वास्य॑

दे॒वता॑ वृ॒ङ्क्ते व॑सी॒यान् भ॑वति ॥ 22

TS 3.1.7.3 (Padam)

वा॒व । र॒थ॒न्त॒र॒मि॒ति॑ र॒थ॒म् – त॒र॒म् । भ॒वि॒ष्य॒त् । बृ॒ह॒त् । भू॒ता॒त् । च॒ ।
ए॒व । ए॒न॒म् । भ॒वि॒ष्य॒तः॑ । च॒ । अ॒न्तः॑ । ए॒ति॑ ।
प॒रि॒मि॒त॒मि॒ति॑ प॒रि॑ – मि॒त॒म् । वा॒व । र॒थ॒न्त॒र॒मि॒ति॑ र॒थ॒म् – त॒र॒म् ।
अ॒प॒रि॒मि॒त॒मि॒त्य॒प॒रि॑ – मि॒त॒म् । बृ॒ह॒त् । प॒रि॒मि॒ता॒दि॒ति॑ प॒रि॑ – मि॒ता॒त् ।
च॒ । ए॒व । ए॒न॒म् । अ॒प॒रि॒मि॒ता॒दि॒त्य॒प॒रि॑ – मि॒ता॒त् । च॒ । अ॒न्तः॑ ।
ए॒ति॑ । वि॒श्वा॒मि॒त्र॒ज॒म॒द॒ग्नी॑ इति॑ वि॒श्वा॒मि॒त्र – ज॒म॒द॒ग्नी॑ ।
व॒सि॒ष्ठे॒न॑ । अ॒स्प॒र्द्धे॒ता॒म् । सः॑ । ए॒त॒त् । ज॒म॒द॒ग्निः॑ । वि॒ह॒व्य॒मि॒ति॑
वि – ह॒व्य॒म् । अ॒प॒श्य॒त् । ते॒न॑ । वै । सः॑ । व॒सि॒ष्ठ॒स्य॑ । इ॒न्द्रि॒य॒म् ।
वी॒र्य॒म् । अ॒वृ॒द्ध॑ । य॒त् । वि॒ह॒व्य॒मि॒ति॑ वि – ह॒व्य॒म् । श॒स्य॒ते॑ ।
इ॒न्द्रि॒य॒म् । ए॒व । त॒त् । वी॒र्य॒म् । य॒ज॒मा॒नः॑ । भ्रा॒तृ॒व्य॒स्य॑ । वृ॒द्धे॑ ( ) ।
य॒स्य॑ । भू॒या॒ँसः॑ । य॒ज्ञ॒क्र॒त॒व॒ इति॑ य॒ज्ञ – क्र॒त॒वः॑ । इति॑ ।
आ॒हुः॑ । सः॑ । दे॒वताः॑ । वृ॒द्धे॑ । इति॑ । यदि॑ । अ॒ग्नि॒ष्टो॒म
इ॒त्य॒ग्नि॒-स्तो॒मः॑ । सो॒मः॑ । प॒र॒स्ता॒त् । स्या॒त् । उ॒क्थ्य॒म् । कु॒र्वी॒त ।
यदि॑ । उ॒क्थ्यः॑ । स्या॒त् । अ॒ति॒रा॒त्र॒मि॒त्य॒ति॑ – रा॒त्र॒म् । कु॒र्वी॒त ।

य॒ज्ञ॒क्र॒तु॒भि॒रि॒ति॑ य॒ज्ञ॒क्र॒तु॒ – भिः॑ । ए॒व । अ॒स्य॑ । दे॒वताः॑ । वृ॒द्धे॑ ।
व॒सी॒यान् । भ॒वति॑ ॥ 22 (78)

(प्रा॒णा॒पा॒नयो॑र् – भू॒तं – वृ॒द्धे – ऽष्टा॒विं॒शति॑श्च) (A7)

TS 3.1.8.1

नि॒ग्रा॒भ्याः॑ स्थ॒ दे॒वश्रु॑त॒ आयु॑र्मे॒ तर्प॑यत॒ प्रा॒णं मे॑ तर्प॑यता॒पा॒नं मे॑ तर्प॑यत॒
व्या॒नं मे॑ तर्प॑यत॒ चक्षु॑र्मे॒ तर्प॑यत॒ श्रो॒त्रं मे॑ तर्प॑यत॒ मनो॑मे॒ तर्प॑यत॒
वा॒चं मे॑ तर्प॑यता॒ऽऽत्मा॑नं॒ मे॑ तर्प॑यता॒ङ्गा॒नि मे॑ तर्प॑यत॒ प्र॒जां मे॑ तर्प॑यत॒
प॒शून् मे॑ तर्प॑यत॒ गृ॒हान् मे॑ तर्प॑यत॒ ग॒णान् मे॑ तर्प॑यत॒ स॒र्वग॑णं॒ मा
तर्प॑यत॒ तर्प॑यत॒ मा – [ ] 23

TS 3.1.8.1 (Padam)

नि॒ग्रा॒भ्या इति॑ नि – ग्रा॒भ्याः॑ । स्थ॒ । दे॒वश्रु॑त॒ इति॑ दे॒व – श्रु॑तः ।
आयुः॑ । मे॒ । तर्प॑यत॒ । प्रा॒णमि॑ति॒ प्र – अ॒नम् । मे॒ । तर्प॑यत॒ ।
अ॒पा॒नमि॑त्यप – अ॒नम् । मे॒ । तर्प॑यत॒ । व्या॒नमि॑ति॒ वि – अ॒नम् ।
मे॒ । तर्प॑यत॒ । चक्षुः॑ । मे॒ । तर्प॑यत॒ । श्रो॒त्रम् । मे॒ । तर्प॑यत॒ ।
मनः॑ । मे॒ । तर्प॑यत॒ । वा॒चम् । मे॒ । तर्प॑यत॒ । आ॒त्मा॒नम् । मे॒ ।
तर्प॑यत॒ । अ॒ङ्गा॒नि । मे॒ । तर्प॑यत॒ । प्र॒जामि॑ति॒ प्र – जा॒म् । मे॒ ।

त॒र्प॒य॒त । प॒शून् । मे । त॒र्प॒य॒त । गृ॒हान् । मे । त॒र्प॒य॒त ।
ग॒णान् । मे । त॒र्प॒य॒त । स॒र्व॒ग॒ण॒मि॒ति॒ स॒र्व – ग॒ण॒म् । मा ।
त॒र्प॒य॒त । त॒र्प॒य॒त । मा । 23 (50)

TS 3.1.8.2

ग॒णा मे॒ मा वि॒ तृ॒ष॒न्नो॒ष॒ध॒यो वै सोम॑स्य॒ वि॒शो॒ वि॒शः॒ खलु॒ वै
रा॒जः॒ प्र॒दा॒तो-री॒श्व॒रा ऐ॒न्द्रः॒ सोमो॑ ऽवी॒वृ॒धं वो॒ मन॑सा सु॒जा॒ता
ऋ॒त॒प्र॒जा॒ता भ॒ग इ॒द्-वः॒ स्या॑म ।
इ॒न्द्रे॒ण दे॒वीर्वी॒रु॒धः सँ॒वि॒दा॒ना अनु॑ म॒न्य॒न्ताँ॒ स॒व॒नाय॒
सोम॑मि॒त्याहौ॒ष॒धी॒भ्य ए॒वैनँ॒ स्वायै॑ वि॒शः॒ स्वायै॑ दे॒वता॑यै॒ निर्या॑च्या॒भि
षु॒णोति॑ यो वै सोम॑स्या॒भिषू॑यमाणस्य – [ ] 24

TS 3.1.8.2 (Padam)

ग॒णाः । मे॒ मा । वी॒ति॒ । तृ॒ष॒न् । ओ॒ष॒ध॒यः॒ । वै । सोम॑स्य ।
वि॒शः॒ । वि॒शः॒ । खलु॒ । वै । रा॒जः॒ । प्र॒दा॒तो॒रि॒ति॒ प्र – दा॒तोः॒ ।
ई॒श्व॒राः॒ । ऐ॒न्द्रः॒ । सोमः॑ । अ॒वी॒वृ॒धम् । वः॒ । मन॑सा । सु॒जा॒ता इति॑
सु – जा॒ताः॒ । ऋ॒त॒प्र॒जा॒ता इत्यृ॑त – प्र॒जा॒ताः॒ । भ॒गे॑ । इत् । वः॒ ।
स्या॑म ॥ इ॒न्द्रे॒ण । दे॒वीः॒ । वी॒रु॒धः॒ । सँ॒वि॒दा॒ना इति॑ सं – वि॒दा॒नाः॒ ।

अ॒न्वि॒ति॒ । म॒न्य॒न्ता॒म् । स॒व॒नाय॑ । सोम॑म् । इति॑ । आ॒ह॒ । ओष॑धी॒भ्य॒
इ॒त्योष॑धि – भ्यः॒ । ए॒व । ए॒नम् । स्वा॒यै॑ । वि॒शः । स्वा॒यै॑ । दे॒वता॑यै ।
नि॒र्या॒च्येति॑ निः – या॒च्य॑ । अ॒भीति॑ । सु॒नोति॑ । यः । वै । सोम॑स्य ।
अ॒भिषू॑यमा॒णस्ये॑त्य॒भि – सू॒यमा॑नस्य । 24 (50)

TS 3.1.8.3

प्रथ॑मो ऽ॒शुः॑ स्क॒न्दति॑ स ई॒श्वर॑ इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यं॑ प्र॒जां प॒शून् ।
यज॑मानस्य नि॒र्ह॒न्तो॒स्तम॑भि मन्त्र॒येता॑ऽऽ मा ऽस्का॒न्त्सह॑ प्र॒जया॑ सह
रा॒यस्पोषे॑णेन्द्रि॒यं मे॑ वी॒र्यं॑ मा निर्व॑धीरि॒त्याशि॑षमे॒वैता॑मा शा॒स्त
इन्द्रि॒यस्य॑ वी॒र्यस्य॑ प्र॒जायै॑ प॒शूना॑मनि॒र्घाता॑य द्र॒प्सश्च॑स्क॒न्द
पृथि॒वीम॒नु द्यामि॑मञ्च॒ योनि॑म॒नु यश्च॑ ( ) पूर्॒वः ।
तृती॑यं यो॒निम॒नु स॒ञ्चर॑न्तं द्र॒प्सं जु॒होम्य॑नु स॒प्त हो॒त्राः ॥ 25

TS 3.1.8.3 (Padam)

प्रथ॑मः । अ॒शुः॑ । स्क॒न्दति॑ । सः । ई॒श्वरः॑ । इ॒न्द्रि॒यम् । वी॒र्यम्॑ ।
प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् । प॒शून् । यज॑मानस्य । नि॒र्ह॒न्तो॒रिति॑
निः – ह॒न्तोः॑ । तम् । अ॒भीति॑ । मन्त्र॒येत॑ । एति॑ । मा । अ॒स्का॒न् ।
सह॑ । प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ । सह॑ । रा॒यः । पोषे॑ण । इ॒न्द्रि॒यम् । मे॑ ।

वी॒र्य॑म् । मा । नि॒रि॒ति॑ । व॒धीः॑ । इति॑ । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑-शि॒ष॒म् । ए॒व ।
 ए॒ता॒म् । ए॒ति॑ । शा॒स्ते॑ । इ॒न्द्रि॒य॒स्य॑ । वी॒र्य॑स्य ।
 प्र॒जा॒या इति॑ प्र – जा॒यै॑ । प॒शूना॑म् । अ॒नि॒र्घा॒ता॒येत्य॑निः – घा॒ता॒य ।
 द्र॒प्सः॑ । च॒स्क॒न्द॑ । पृ॒थि॒वी॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । द्या॒म् । इ॒म॒म् । च॒ ।
 यो॒नि॒म् । अ॒न्वि॒ति॑ । यः । च॒ ( ) । पू॒र्वः॑ । तृ॒ती॒य॒म् । यो॒नि॒म् ।
 अ॒न्वि॒ति॑ । स॒ञ्च॒र॒न्त॒मि॒ति॑ सं – च॒र॒न्त॒म् । द्र॒प्स॒म् ।
 जु॒हो॒मि॑ । अ॒न्वि॒ति॑ । स॒प्त॑ । हो॒त्राः॑ ॥ 25 (60)

(त॒र्प॒य॒त॒ मा – ऽभि॒षू॒य॒मा॒ण॒स्य॑ – य॒श्च॑ – द॒श॑ च) (A8)

TS 3.1.9.1

यो वै दे॒वान् दे॒व॒य॒श॒से॒ना॒र्प॒य॒ति॑ म॒नु॒ष्या॑न् म॒नु॒ष्य॒य॒श॒से॒न॑ दे॒व॒य॒श॒स्ये॑व
 दे॒वेषु॑ भ॒व॒ति॑ म॒नु॒ष्य॒य॒श॒सी॑ म॒नु॒ष्येषु॑ या॒न् प्रा॒ची॒न॑-मा॒ग्र॒य॒णाद्
 ग्र॒हा॒न् गृ॒ह्णी॒यात् ता॒नु॒पा॒ंशु॑ गृ॒ह्णी॒या॒द्या॒नूर्ध्वा॑-स्ता॒नु॒प॒ब्दि॒मतो॑
 दे॒वा॒ने॒व तद्-दे॒व॒य॒श॒से॒ना॒र्प॒य॒ति॑ म॒नु॒ष्या॑न् म॒नु॒ष्य॒य॒श॒से॒न॑ दे॒व॒य॒श॒स्ये॑व
 दे॒वेषु॑ भ॒व॒ति॑ म॒नु॒ष्य॒य॒श॒सी॑ म॒नु॒ष्येष्व॑ग्निः प्रा॒त॒स्स॒व॒ने पा॒त्व॒स्मा॒न् ।
 वै॒श्वा॒न॒रो म॒हि॒ना वि॒श्व॒श॒म्भूः॑ ।

स नः पाव॒को द्र॒विणं॑ दधा॒त्वा – [ ] 26

TS 3.1.9.1 (Padam)

यः । वै । दे॒वान् । दे॒वय॑श॒सेने॑ति दे॒व – य॒श॒सेन॑ । अ॒र्पय॑ति ।
म॒नुष्यान्॑ । म॒नुष्य॑य॒श॒सेने॑ति म॒नुष्य॑ – य॒श॒सेन॑ ।
दे॒वय॑श॒सीति॑ दे॒व – य॒श॒सी । ए॒व । दे॒वेषु॑ । भ॒वति॑ ।
म॒नुष्य॑य॒श॒सीति॑ म॒नुष्य॑-य॒श॒सी । म॒नुष्ये॑षु । या॒न् । प्रा॒चीन॑म् ।
आ॒ग्रय॑णात् । ग्र॒हान् । गृ॒ह्णी॒यात् । ता॒न् । उ॒पा॒श्रित्यु॑प – अ॒शु ।
गृ॒ह्णी॒यात् । या॒न् । ऊ॒र्ध्वान् । ता॒न् । उ॒प॒ब्दि॒मत॑ इत्यु॒प॒ब्दि – म॒तः ।
दे॒वान् । ए॒व । तत् । दे॒वय॑श॒सेने॑ति दे॒व – य॒श॒सेन॑ । अ॒र्पय॑ति ।
म॒नुष्यान्॑ । म॒नुष्य॑य॒श॒सेने॑ति म॒नुष्य॑ – य॒श॒सेन॑ ।
दे॒वय॑श॒सीति॑ दे॒व – य॒श॒सी । ए॒व । दे॒वेषु॑ । भ॒वति॑ ।
म॒नुष्य॑य॒श॒सीति॑ म॒नुष्य॑ – य॒श॒सी । म॒नुष्ये॑षु । अ॒ग्निः ।
प्रा॒तस्स॒वन॑ इति॑ प्रा॒तः – स॒वने॑ । पा॒तु ।
अ॒स्मान् । वै॒श्वान॑रः । म॒हिना॑ । वि॒श्वश॑म्भू॒रिति॑ वि॒श्व – श॒म्भूः ॥
सः । नः । पा॒वकः॑ । द्र॒विण॑म् । दधा॒तु । 26 (50)

TS 3.1.9.2

–युष्मन्तः सहभक्षाः स्याम ॥

विश्वे देवा मरुत इन्द्रो अस्मानस्मिन् द्वितीये सवने न जह्युः ।

आयुष्मन्तः प्रियमेषां वदन्तो वयं देवानां सुमतौ स्याम ॥

इदं तृतीयं सवनं कवीनामृतेन ये चमसमैरयन्त ।

ते सौधन्वनाः सुव-रानशानाः स्विष्टिं नो अभि वसीयो नयन्तु ॥

आयतनवतीर्वा अन्या आहुतयो हूयन्ते ऽनायतना अन्या या

आधारवतीस्ता आयतनवतीर्याः – [ ] 27

TS 3.1.9.2 (Padam)

आयुष्मन्तः । सहभक्षा इति सह-भक्षाः । स्याम ॥ विश्वे । देवाः ।

मरुतः । इन्द्रः । अस्मान् । अस्मिन् । द्वितीयै । सवने । न ।

जह्युः ॥ आयुष्मन्तः । प्रियम् । एषाम् । वदन्तः । वयम् । देवानाम् ।

सुमताविति सु – मतौ । स्याम ॥ इदम् । तृतीयम् । सवनम् ।

कवीनाम् । ऋतेन । ये । चमसम् । ऐरयन्त ॥ ते । सौधन्वनाः ।

सुवः । आनशानाः । स्विष्टिमिति सु – इष्टिम् । नः । अभीति ।

वसीयः । नयन्तु ॥ आयतनवतीरित्यायतन – वतीः । वै । अन्याः ।

आहु॑तय॒ इत्या – हु॒तयः॑ । हू॒यन्ते॑ ॥ अ॒नाय॑तना इत्य॒ना – य॒तनाः॑ ।

अ॒न्याः । याः । आ॒घार॑वतीरित्या॒घार – व॒तीः । ताः ।

आ॒यत॑नवतीरित्या॒यत॑न – व॒तीः । याः । 27 (50)

TS 3.1.9.3

सौ॒म्यास्ता॑ अ॒नाय॑तना ऐ॒न्द्रवा॑यव-मा॒दायाऽऽघा॑रमा घा॒रये॑दध्व॒रो
य॒ज्ञो ऽय॑मस्तु दे॒वा ओष॑धीभ्यः प॒शवे॑ नो ज॒नाय॑ विश्व॒स्मै
भू॒ताया॑दध्व॒रो ऽसि॑ स पि॒न्वस्व॑ घृ॒तव॑द्-दे॒व सो॒मेति॑ सौ॒म्या ए॒व
तदाहु॑तीरा॒यत॑नवतीः करो॒त्याय॑तनवान् भव॒ति य ए॒वं वै॒दाथो॑
द्या॒वापृ॑थि॒वी ए॒व घृ॒तेन॑ व्यु॒नक्ति॑ ते व्यु॒त्ते उप॑जीवनी॒ये भव॑त
उप॑जीवनी॒यो भव॑ति – [ ] 28

TS 3.1.9.3 (Padam)

सौ॒म्याः । ताः । अ॒नाय॑तना इत्य॒ना – य॒तनाः॑ ।

ऐ॒न्द्रवा॑यवमित्यै॒न्द्र – वा॑यवम् । आ॒दाये॑त्या – दा॒य ।

आ॒घार॑मित्या – घा॒रम् । ए॒ति । घा॒रये॑त् । अ॒ध्वरः॑ । य॒ज्ञः । अ॒यम् ।

अ॒स्तु । दे॒वाः । ओष॑धीभ्य इत्योष॒धि-भ्यः॑ । प॒शवे॑ । नः । ज॒नाय॑ ।

विश्व॒स्मै । भू॒ताय॑ । अ॒ध्वरः॑ । अ॒सि । सः । पि॒न्वस्व॑ ।

घृतवदिति॑ घृत – वत् । देव । सोम । इति । सौम्याः । एव । तत् ।
 आहुती॑रित्या – हुतीः । आयतनवती॑रित्यायतन – वतीः । करोति ।
 आयतनवानित्यायतन – वान् । भवति । यः । एवम् । वेद ।
 अथो इति । द्यावापृथिवी॑ इति द्यावा-पृथिवी । एव । घृतेन ।
 वीति । उ॒न॒त्ति । ते इति । व्यु॒त्ते इति वि – उ॒त्ते ।

उपजीवनीये॑ इत्युप – जीवनीये॑ । भवतः ।

उपजीवनीय॑ इत्युप – जीवनीयः । भवति । 28 (50)

TS 3.1.9.4

य एवं॑ वैदैष॑ ते रुद्र॑भा॒गो यं नि॒रया॑च॒थास्तं जुष॑स्व विदे॒गौप॑त्यञ्
 राय॑स्पोषञ् सु॒वीर्य॑ञ् सँव॑त्सरीणाञ् स्व॒स्तिं ॥

मनुः॑ पु॒त्रेभ्यो॑ दा॒यं व्य॑भज॒थ् स नाभा॑नेदिष्ठं ब्रह्म॒चर्यं॑ व॒सन्तं
 नि॒रभज॑थ् स आ ऽग॑च्छ॒थ् सो ऽब्र॑वीत् क॒था मा नि॒रभा॑गिति न त्वा
 नि॒रभा॑क्षमि॒त्य-ब्र॑वीदङ्गि॒रस इ॒मे स॒त्रमा॑सते ते – [ ] 29

TS 3.1.9.4 (Padam)

यः । ए॒वम् । वे॒द । ए॒षः । ते । रु॒द्र । भा॒गः । यम् । नि॒रया॑च॒था इति
 निः-अ॒याच॑थाः । तम् । जु॒षस्व । वि॒देः । गौ॒प॒त्यम् । रा॒यः ।

पोष॑म् । सु॒वीर्य॑मि॒ति सु – वीर्य॑म् । सँ॒व॒थ्स॒रीणा॑मि॒ति
सं – व॒थ्स॒रीणा॑म् । स्व॒स्ति॒म् ॥ म॒नुः । पु॒त्रेभ्यः॑ । दा॒य॒म् । वी॒ति ।
अ॒भ॒ज॒त् । सः । ना॒भा॒नेदि॑ष्ठम् । ब्र॒ह्म॒च॒र्य॑मि॒ति ब्र॒ह्म॒च॒र्य॑म् ।
व॒स॒न्त॒म् । नि॒रि॒ति । अ॒भ॒ज॒त् । सः । ए॒ति । अ॒ग॒च्छ॒त् । सः ।
अ॒ब्र॒वी॒त् । क॒था । मा । नि॒रि॒ति । अ॒भाक् । इ॒ति । न । त्वा ।
नि॒रि॒ति । अ॒भाक्ष॑म् । इ॒ति । अ॒ब्र॒वी॒त् । अ॒ङ्गि॒र॒सः । इ॒मे । स॒त्र॒म् ।
आ॒स॒ते । ते । 29 (50)

TS 3.1.9.5

सु॒व॒र्गं लो॒कं न प्र जा॑नन्ति तेभ्य॑ इ॒दं ब्रा॑ह्म॒णं ब्रू॑हि ते सु॒व॒र्गं
लो॒कं य॑न्तो॒ य ए॑षां प॒श॒व॒स्ता॒स्ते दा॑स्यन्तीति॒ तदे॑भ्यो ऽब्र॒वी॒त्
ते सु॒व॒र्गं लो॒कं य॑न्तो॒ य ए॑षां प॒श॒व आ॑सन् तान॒स्मा अ॑ददु॒स्तं
प॒शुभि॑श्चरन्तं॑ य॒ज्ञ॒वा॒स्तौ रु॒द्र आ ऽग॑च्छ॒थ् सो ऽब्र॑वीन्म॒म
वा इ॒मे प॒श॒व इ॒त्यदु॑र्वे – [ ] 30

TS 3.1.9.5 (Padam)

सु॒व॒र्गमि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒क॒म् । न । प्रे॒ति । जा॒न॒न्ति । तेभ्यः॑ ।
इ॒द॒म् । ब्रा॑ह्म॒ण॒म् । ब्रू॑हि । ते । सु॒व॒र्गमि॒ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒क॒म् ।

यन्तः । ये । एषाम् । पशवः । तान् । ते । दास्यन्ति । इति । तत् ।
एभ्यः । अब्रवीत् । ते । सुवर्गमिति सुवः – गम् । लोकम् । यन्तः ।
ये । एषाम् । पशवः । आसन् । तान् । अस्मै । अददुः । तम् ।
पशुभिरिति पशु –भिः । चरन्तम् । यज्ञवास्ताविति यज्ञ-वास्तौ ।
रुद्रः । एति । अगच्छत् । सः । अब्रवीत् । मम । वै । इमे ।
पशवः । इति । अदुः । वै । 30 (50)

TS 3.1.9.6

मह्य-मिमनित्यब्रवीन्न वै तस्य त ईशत इत्यब्रवीद्-यद्-यज्ञवास्तौ
हीयते मम वै तदिति तस्माद्-यज्ञवास्तु नाभ्यवेत्यँ सौ ऽब्रवीद्-
यज्ञे माऽऽ भजाथ ते पशून् नाभि मँस्य इति तस्मा एतं मन्थिनः
सँस्रावमजुहोत् ततो वै तस्य रुद्रः पशून् नाभ्यमन्यत यत्रैत ( )
मेवं विद्वान् मन्थिनः सँस्रावं जुहोति न तत्र रुद्रः
पशून्नाभि मन्यते ॥ 31

TS 3.1.9.6 (Padam)

मह्यम् । इमान् । इति । अब्रवीत् । न । वै । तस्य । ते । ईशते ।
इति । अब्रवीत् । यत् । यज्ञवास्ताविति यज्ञ-वास्तौ । हीयते ।

म॒म । वै । तत् । इति॑ । तस्मा॑त् । य॒ज्ञ॒वा॒स्त्विति॑ य॒ज्ञ – वा॒स्तु । न ।
 अ॒भ्य॒वेत्य॑मि॒त्यभि॑ – अ॒वेत्य॑म् । सः । अ॒ब्रवी॑त् । य॒ज्ञे । मा । एति॑ ।
 भ॒ज । अथ॑ । ते । प॒शून् । न । अ॒भीति॑ । म॒स्ये । इति॑ । तस्मै॑ ।
 ए॒तम् । म॒न्थिनः॑ । स॒स्रा॒वमिति॑ सं – स्रा॒वम् । अ॒जुहो॑त् । ततः॑ ।
 वै । तस्य॑ । रु॒द्रः । प॒शून् । न । अ॒भीति॑ । अ॒मन्य॑त । यत्र॑ ।
 ए॒तम् ( ) । ए॒वम् । वि॒द्वान् । म॒न्थिनः॑ । स॒स्रा॒वमिति॑
 सं – स्रा॒वम् । जुहो॑ति । न । तत्र॑ । रु॒द्रः । प॒शून् ।
 अ॒भीति॑ । म॒न्यते ॥ 31 (61)

(द॒धा॒त्वा – य॒त॒न॒वती॑र्या – उ॒पजी॒वनी॑र्या भ॒वति॑ – तेऽ – दु॒र्वे –
 यत्रै॑त – मे॒का॒द॒श च) (A9)

TS 3.1.10.1

जु॒ष्टो वा॒चो भू॒यासं॑ जु॒ष्टो वा॒चस्प॑तये दे॒वि वाक् ।
 यद्-वा॒चो म॒धुम॑त् तस्मिन् मा धाः स्वाहा सरस्वत्यै ॥
 ऋ॒चा स्तोम॑ सम॒र्द्धय॑ गाय॒त्रेण॑ रथ॒न्तरं॑ ।
 बृ॒हद्-गा॒य॒त्रव॑र्तनि ॥

यस्ते॑ द्र॒प्सः॑ स्क्॒न्दति॑ यस्ते॑ अ॒ञ्शु॒र्बाहु॑च्युतो धि॒षण॑योरुपस्थात् ॥
अ॒ध्व॒र्यो॒र्वा परि॑ यस्ते॑ प॒वित्रा॑त् स्वाहाकृतमिन्द्राय॑ तं जुहोमि ॥
यो द्र॒प्सो अ॒ञ्शुः॑ प॒तितः॑ पृथि॒व्यां परि॑वापात् – [ ] 32

TS 3.1.10.1 (Padam)

जुष्टः॑ । वा॒चः । भू॒या॒सम् । जुष्टः॑ । वा॒चः । प॒तये॑ । दे॒वि । वाक् ॥
यत् । वा॒चः । मधु॑मदिति मधु॑-मत् । तस्मिन् । मा । धाः । स्वाहा ॥
सर॑स्वत्यै ॥ ऋ॒चा । स्तोम॑म् । स॒मिति॑ । अ॒र्धय॑ । गा॒यत्रेण॑ ।
रथ॑न्तरमिति रथं-त॒रम् ॥ बृ॒हत् । गा॒यत्र॑वर्तनीति गा॒यत्र॑-वर्त॒नि ॥
यः । ते । द्र॒प्सः॑ । स्क्॒न्दति॑ । यः । ते । अ॒ञ्शुः॑ । बा॒हुच्यु॑त इति
बा॒हु - च्यु॑तः । धि॒षण॑योः । उ॒पस्था॑दित्युप - स्थात् ॥ अ॒ध्व॒र्योः ।
वा । प॒रीति॑ । यः । ते । प॒वित्रा॑त् । स्वाहाकृतमिति॑ स्वाहा-कृतम् ।
इन्द्राय॑ । तम् । जुहोमि ॥ यः । द्र॒प्सः॑ । अ॒ञ्शुः॑ । प॒तितः॑ ।
पृथि॒व्याम् । परि॑वापादिति परि - वापात् । 32 (50)

TS 3.1.10.2

पु॒रोडा॑शात् कर॒म्भात् ।
धा॒ना॒सो॒मा॒न्मन्थि॑न इन्द्र शु॒क्रात् स्वाहाकृतमिन्द्राय॑ तं जुहोमि ॥

यस्ते॑ द्र॒प्सो म॑धु॒माꣳ इन्द्रि॒यावा॒न्त् स्वाहा॑कृतः पुन॑रप्येति दे॒वान् ।
 दि॒वः पृ॒थि॒व्याः पर्य॑न्तरि॒क्षात् स्वाहा॑ कृतमिन्द्रा॒य तं जु॑होमि ॥
 अ॒ध्व॒र्यु॒र्वा ऋ॒त्विजां॑ प्रथ॒मो यु॑ज्यते तेन॒ स्तोमो॑ योक्तव्य
 इत्याहु॑र्वाग॒ग्रेगा॑ अग्र॒ एत्वृ॑जुगा दे॒वेभ्यो॑ यशो॒ मयि॑ दधती प्रा॒णान्
 प॒शुषु॑ प्र॒जां मयि॑ – [ ] 33

TS 3.1.10.2 (Padam)

पु॒रोडा॑शात् । क॒र॒म्भात् ॥ धा॒ना॒सो॒मादि॑ति धा॒ना-सो॒मात् । म॒न्थि॒नः ।
 इन्द्र॑ । शु॒क्रात् । स्वाहा॑कृतमिति स्वाहा – कृतम् । इन्द्रा॒य । तम् ।
 जु॒होमि॑ ॥ यः । ते । द्र॒प्सः । म॑धु॒मानि॑ति मधु – मान् ।
 इन्द्रि॒यावा॒नितीन्द्रि॒य – वा॒न् । स्वाहा॑कृत इति स्वाहा-कृतः । पुनः॑ ।
 अ॒प्येती॑त्यपि – एति॑ । दे॒वान् ॥ दि॒वः । पृ॒थि॒व्याः । प॒रीति॑ ।
 अ॒न्तरि॑क्षात् । स्वाहा॑कृतमिति स्वाहा – कृतम् । इन्द्रा॒य ।
 तम् । जु॒होमि॑ ॥ अ॒ध्व॒र्युः । वै । ऋ॒त्विजा॑म् । प्रथ॒मः । यु॑ज्यते ।
 तेन॑ । स्तोमः॑ । योक्त॑व्यः । इति॑ । आहुः॑ । वाक् । अ॒ग्रेगा॑
 इत्य॑ग्रे – गाः । अ॒ग्रे । ए॒तु । ऋ॒जुगा॑ इत्यृ॒जु – गाः । दे॒वेभ्यः॑ ।

य॒शः॑ । म॒यि॑ । द॒धती॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र – अ॒नान् । प॒शुषु॑ ।

प्र॒जामि॑ति॒ प्र – जा॒म् । म॒यि॑ । 33 (50)

TS 3.1.10.3

च॒ यज॑माने॒ चेत्या॑ह॒ वाच॑मे॒व तद्-य॑ज्ञ॒मुखे॑ यु॒नक्ति॑ वा॒स्तु वा॒
ए॒तद्-य॑ज्ञ॒स्य क्रि॑यते॒ यद्-ग्र॑हा॒न् गृ॑ही॒त्वा ब॑हि॒ष्पव॑मान॒ः सर्प॑न्ति॒
प॒राञ्चो॑ हि॒ यन्ति॑ प॒राची॑भिः॒ स्तुव॑ते॒ वैष्ण॑व्य॒र्चा पुन॑रेत्यो॒प तिष्ठ॑ते॒
य॒ज्ञो वै वि॑ष्णु॒र्यज्ञ॑मे॒वाक॑र्वि॒ष्णो त्व॑न्नो॒ अन्त॑मः॒ शर्म॑ यच्छ॒ सह॑न्त्य ।
प्र ते॒ धारा॑ मधु॒श्रुत॑ उ॒त्थसं॑ दु॒हते॑ ( ) अ॒क्षित॑मि॒त्याह॑ य॒देवा॑स्य॒
श॒यान॑स्यो॒पशु॑ष्यति॒ तदे॒वा॒स्यैते॒नाऽऽ प्या॑ययति ॥ 34

TS 3.1.10.3 (Padam)

च॒ । यज॑माने । च॒ । इति॑ । आ॒ह । वाच॑म् । ए॒व । तत् । य॑ज्ञ॒मुखे॑
इति॑ य॒ज्ञ – मु॒खे । यु॒नक्ति॑ । वा॒स्तु । वै । ए॒तत् । य॑ज्ञ॒स्य । क्रि॑यते ।
यत् । ग्र॑हा॒न् । गृ॑ही॒त्वा । ब॑हि॒ष्पव॑मानमि॒ति ब॑हिः – प॒वमा॑नम् ।
सर्प॑न्ति । प॒राञ्चः॑ । हि॒ । यन्ति॑ । प॒राची॑भिः । स्तुव॑ते॒ । वैष्ण॑व्या ।
ऋ॒चा । पुनः॑ । ए॒त्येत्या॑ – इत्य॑ । उपे॑ति । तिष्ठ॑ते । य॒ज्ञः । वै ।
वि॑ष्णुः । य॒ज्ञम् । ए॒व । अ॒कः । वि॑ष्णो इति॑ । त्वम् । नः ।

अ॒न्त॒मः॑ । श॒र्म॑ । य॒च्छ॑ । स॒ह॒न्त्य॑ ॥ प्रे॒ति॑ । ते॒ । धा॒राः॑ ।
म॒धु॒श्रु॒त॒ इति॑ म॒धु-श्रु॒तः॑ । उ॒त्स॒म् । दु॒ह॒ते॑ ( ) । अ॒क्षि॒तम्॑ । इति॑ ।
आ॒ह॒ । यत् । ए॒व । अ॒स्य॑ । श॒या॒न॒स्य॑ । उ॒प॒शु॒ष्य॒तीत्यु॑प – शु॒ष्य॒ति॑ ।
तत् । ए॒व । अ॒स्य॑ । ए॒तेन॑ । ए॒ति॑ । प्या॒य॒य॒ति॑ ॥ 34 (64)

(प॒रि॒वा॒पात् – प्र॒जां म॒यि – दु॒ह॒ते – चतु॑र्द॒श च) (A10)

TS 3.1.11.1

अ॒ग्नि॒ना र॒यि-म॑श्न॒वत् पो॑ष॒मे॒व दि॒वेदि॑वे ।
य॒श॒सं वी॑र॒वत्त॑मं ॥
गो॒माँ अ॒ग्ने ऽवि॑माँ अ॒श्वी य॒ज्ञो नृ॑व॒त्स॒खा स॒द॒मि॒दप्र॑मृष्यः ।
इ॒डा॒वाँ ए॒षो अ॒सुर॑ प्र॒जा॒वा॒न् दी॒र्घो र॒यिः पृ॑थु॒बु॒ध्नः स॒भा॒वा॒न् ॥
आ प्या॑य॒स्व स॒न्ते ॥
इ॒ह त्व॑ष्टा॒रम॑ग्रि॒यं वि॒श्वरू॑पमु॒प ह॒ये ।
अ॒स्माक॑मस्तु॒ के॒वलः॑ ॥
तन्न॑स्तु॒री॒प॒म॒ध पो॑षयि॒न्नु दे॑व॒ त्वष्ट॑र्वि॒ ररा॑णः स्य॒स्व ।
यतो॑ वी॒रः – [ ] 35

TS 3.1.11.1 (Padam)

अ॒ग्निना॑ । र॒यिम् । अ॒श्न॒वत् । पो॒षम् । ए॒व । दि॒वेदि॒व इति॑
दि॒वे – दि॒वे ॥ य॒श॒सम् । वी॒र॒वत्त॒ममि॑ति वी॒र॒वत् – त॒मम् ॥
गो॒मा॒नि॒ति गो – मा॒न् । अ॒ग्ने । अ॒वि॒मा॒नि॒त्यवि॑ – मा॒न् । अ॒श्वी ।
य॒ज्ञः । नृ॒व॒त्स॒खेति॑ नृ॒वत् – स॒खा । स॒दम् । इत् ।
अ॒प्र॒मृ॒ष्य इत्य॑प्र – मृ॒ष्यः ॥ इ॒डा॒वा॒नि॒तीडा॑ – वा॒न् । ए॒षः ।
अ॒सुर॑ । प्र॒जा॒वा॒नि॒ति प्र॒जा – वा॒न् । दी॒र्घः । र॒यिः । पृ॒थु॒बु॒द्ध्न इति॑
पृ॒थु – बु॒द्ध्नः । स॒भा॒वा॒नि॒ति स॒भा – वा॒न् ॥ ए॒ति । प्या॒य॒स्व ।
स॒मि॒ति । ते ॥ इ॒ह । त्व॒ष्टा॒रम् । अ॒ग्रि॒यम् । वि॒श्वरू॑पमि॒ति
वि॒श्व – रू॒पम् । उ॒पेति॑ । ह॒व्ये ॥ अ॒स्माक॑म् । अ॒स्तु । के॒वलः ॥
तत् । नः । तु॒री॒पम् । अ॒ध । पो॒षयि॑न्तु । दे॒व । त्व॒ष्टः । वी॒ति ।
र॒रा॒णः । स्य॒स्व ॥ य॒तः । वी॒रः । 35 (50)

TS 3.1.11.2

क॒र्म॒ण्यः सु॒दक्षो॑ यु॒क्त॒ग्रा॒वा जा॑यते दे॒वका॑मः ॥
शि॒वस्त्व॑ष्ट॒रिहाऽऽ ग॑हि वि॒भुः पो॒ष उ॒त त्म॑ना ॥
य॒ज्ञेय॑ज्ञे न उ॒दव ॥

पि॒शङ्ग॑रूपः सु॒भरो॑ वयो॒धाः श्रु॒ष्टी वी॒रो जा॑यते दे॒वका॑मः ।
प्र॒जां त्वष्टा॑ वि ष्य॒तु ना॑भि॒मस्मे अथा॑ दे॒वाना॑मप्येतु पा॒थः ॥
प्र णो॑ दे॒व्या नो॑ दि॒वः ॥

पी॒पिवा॑ꣳसꣳ सर॒स्वतः॑ स्तनं॑ यो वि॒श्वदर्श॑तः ।

धु॒क्षीम॑हि प्र॒जामि॑षं ॥ 36

TS 3.1.11.2 (Padam)

कर्म॑ण्यः । सु॒दक्ष॑ इति सु – दक्षः । यु॒क्तग्रा॑वेति यु॒क्त – ग्रा॒वा ।
जा॑यते । दे॒वका॑म इति दे॒व – का॒मः ॥ शि॒वः । त्वष्टाः । इ॒ह । ए॒ति ।
ग॒हि । वि॒भुरि॑ति वि – भुः । पोषे॑ । उ॒त । त्मना॑ ॥ य॒ज्ञे य॒ज्ञ इति॑
य॒ज्ञे – य॒ज्ञे । नः । उ॒दि॒ति । अ॒व ॥ पि॒शङ्ग॑रूप इति पि॒शङ्ग॑-रूपः ।
सु॒भर॑ इति सु – भरः । वयो॒धा इति॑ वयः – धाः । श्रु॒ष्टी । वी॒रः ।
जा॑यते । दे॒वका॑म इति दे॒व – का॒मः ॥ प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् ।
त्वष्टा॑ । वी॒ति । स्य॒तु । ना॑भिम् । अ॒स्मे इति॑ । अथ॑ । दे॒वाना॑म् ।
अपी॑ति । ए॒तु । पा॒थः ॥ प्रे॒ति । नः । दे॒वी । ए॒ति । नः । दि॒वः ॥
पी॒पिवा॑ꣳसम् । सर॒स्वतः॑ । स्तन॑म् । यः ।

वि॒श्व॒दर्॒श॒त॒ इति॑ वि॒श्व – दर्॒श॒तः॑ ॥ धु॒क्षी॒महि॑ ।

प्र॒जा॒मि॒ति॑ प्र – जा॒म् । इ॒ष॒म् ॥ 36 (50)

TS 3.1.11.3

ये ते॑ सर॒स्व ऊ॒र्म॒यो म॒धु॒म॒न्तो॑ घृ॒त॒श्रु॒तः॑ ।

तेषां॑ ते सु॒म्न॒मी॒महे॑ ॥

यस्य॑ व्र॒तं प॒श॒वो य॒न्ति॒ सर्वे॑ यस्य॑ व्र॒तमु॑प॒ति॒ष्ठन्त॑ आपः॑ ।

यस्य॑ व्र॒ते पु॒ष्टि॒प॒ति॒र्नि॒वि॒ष्ट॒स्त॒ꣳ सर॒स्व॒न्त॒म॒व॒से॑ हु॒वे॒म ॥

दि॒व्य॒ꣳ सु॒पर्णं॑ व॒य॒सं बृ॒ह॒न्त॒म॒पां गर्भं॑ वृ॒ष॒भ॒मोष॑धी॒नां ।

अ॒भी॒प॒तो वृ॒ष्ट्या॑ त॒र्प॒य॒न्तं त॒ꣳ सर॒स्व॒न्त॒म॒व॒से॑ हु॒वे॒म ॥

सि॒नी॒वा॒लि पृ॒थु॒ष्टु॒के या॑ दे॒वा॒ना॒म॒सि स्व॒सा ॥

जु॒ष॒स्व ह॒व्य – [ ] 37

TS 3.1.11.3 (Padam)

ये । ते । सर॒स्वः । ऊ॒र्म॒यः । म॒धु॒म॒न्त॒ इति॑ म॒धु – म॒न्तः॑ ।

घृ॒त॒श्रु॒त॒ इति॑ घृ॒त – श्रु॒तः॑ ॥ तेषां॑ । ते । सु॒म्न॒म् । ई॒म॒हे ॥ यस्य॑ ।

व्र॒तम् । प॒श॒वः॑ । य॒न्ति॒ । सर्वे॑ । यस्य॑ । व्र॒तम् । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒न्त॑

इ॒त्यु॒प – ति॒ष्ठ॒न्ते॑ । आ॒पः॑ ॥ यस्य॑ । व्र॒ते । पु॒ष्टि॒प॒ति॒रिति॑ पु॒ष्टि॒-प॒तिः॑ ।

नि॒वि॒ष्ट इति॒ नि – वि॒ष्टः । तम् । सर॑स्वन्तम् । अव॑से । हु॒वे॒म ॥
दि॒व्यम् । सु॒पर्ण॑मिति॒ सु – पर्ण॑म् । व॒यस॑म् । बृ॒हन्त॑म् । अ॒पाम् ।
ग॒र्भम् । वृ॒षभ॑म् । ओष॑धीनाम् ॥ अ॒भीप॑तः । वृ॒ष्ट्या । त॒र्पय॑न्तम् ।
तम् । सर॑स्वन्तम् । अव॑से । हु॒वे॒म ॥ सि॒नीवा॑लि ।
पृथु॑ष्टुक इति॒ पृथु – स्तु॒के । या । दे॒वाना॑म् । अ॒सि । स्व॒सा ॥
जुष॑स्व । ह॒व्यम् । 37 (50)

TS 3.1.11.4

माहु॑तं प्र॒जां दे॒वि दिदि॑ड्ढि नः ॥
या सु॒पा॒णिः स्व॑ङ्गुरिः सु॒षूमा॑ बहु॒सूव॑री ।
तस्यै॑ वि॒श्व॒न्नियै॑ ह॒विः सि॒नीवा॑ल्यै जु॒होत॑न ॥
इन्द्रं॑ वो वि॒श्वत॑स्परी न्द्रं नरः ॥
अ॒सि॒तव॑र्णा ह॒रयः॑ सु॒पर्णा॑ मि॒हो व॑साना दि॒वमु॑त् प॒तन्ति ॥
त आ ऽव॑वृ॒त्रन्थ् स॑दनानि कृ॒त्वा ऽऽदि॑त् पृथि॒वी घृ॑तैर्व्यु॒द्यते ॥
हि॒रण्य॑केशो रज॒सो वि॒सारे॑ ऽहि॒र्द्धु॒निर्वा॑त इ॒व ध्र॑जी॒मान् ।
शु॒चिभ्रा॑जा उ॒षसो – [ ] 38

TS 3.1.11.4 (Padam)

आहु॑त॒मित्या॑ – हु॒तम् । प्र॒जामि॑ति प्र-जाम् । दे॒वि । दि॒दि॒ङ्ङि । नः ॥
या । सु॒पा॒णिरि॑ति सु – पा॒णिः । स्व॒ङ्गुरि॑रिति सु – अ॒ङ्गुरिः ।
सु॒षूमे॑ति सु – सू॒मा ॥ बहु॒सू॒वरी॑ति बहु – सू॒वरी ॥ तस्यै ॥
वि॒श्व॒प॒त्नियै॑ । ह॒विः । सि॒नी॒वा॒ल्यै । जु॒हो॒त॒न ॥ इन्द्र॑म् । वः ।
वि॒श्व॒तः । प॒री॒ति । इन्द्र॑म् । नरः ॥ अ॒सि॒तव॑र्णा इत्य॒सि॒त – व॑र्णाः ।
हर॑यः । सु॒प॒र्णा इति॑ सु – प॒र्णाः । मि॒हः । व॒सा॒नाः । दि॒वम् ।
उ॒दि॒ति । प॒त॒न्ति ॥ ते । ए॒ति । अ॒व॒वृ॒त्र॒न् । स॒द॒ना॒नि । कृ॒त्वा ।
आ॒त् । इ॒त् । पृ॒थि॒वी । घृ॒तैः । वी॒ति । उ॒द्य॒ते ॥
हि॒र॒ण्य॒केश॑ इति॒ हि॒र॒ण्य – के॒शः । र॒ज॒सः ।
वि॒सार॑ इति॒ वि – सा॒रे । अ॒हिः । धु॒निः । वा॒तः । इ॒व । ध॒र्जी॑मान् ॥
शु॒चि॒भ्रा॒जा इति॑ शु॒चि – भ्रा॒जाः । उ॒ष॒सः । 38 (50)

TS 3.1.11.5

न॒वे॒दा य॑श॒स्वती॑-र॒प॒स्यु॒वो न स॒त्याः ॥
आ ते सु॒प॒र्णा अ॑मि॒न॒न्त ए॒वैः कृ॒ष्णो नो॑नाव वृष॒भो यदी॑दं ।
शि॒वाभि॑र्न स्म॒य॒मा॒नाभि॑राऽऽ *गा॒त् प॒त॒न्ति मि॒हः स्त॒न॒य॒न्त्य॒भ्रा ॥

वा॒श्रे॒व॑ वि॒द्युन्मि॑माति॒ व॒थ्सं॑ न मा॒ता सि॒षक्ति॑ ।

यदे॑षां वृ॒ष्टि॑रस॒र्जि ॥

पर्व॑तश्चिन्महि॒ वृ॒द्धो बि॑भाय दि॒वश्चि॒त् सानु॑ रेजत स्व॒ने वः॑ ।

यत् क्री॑डथ मरु॒त – [ ] 39

TS 3.1.11.5 (Padam)

नवे॑दाः । यश॑स्वतीः । अ॒प॒स्युवः॑ । न । स॒त्याः ॥ ए॒ति । ते॒ ।

सु॒पर्णा इति॑ सु – पर्णाः॑ । अ॒मि॒नन्त॑ । ए॒वैः । कृ॒ष्णः । नो॒नाव॑ ।

वृ॒षभः॑ । यदि॑ । इ॒दम् ॥ शि॒वाभिः॑ । न । स्म॑यमा॒नाभिः॑ । ए॒ति ।

अ॒गात् । प॒तन्ति॑ । मि॒हः । स्त॒नय॑न्ति । अ॒भ्रा ॥ वा॒श्रा । इ॒व ।

वि॒द्युदि॑ति वि॒द्युत् । मि॒माति॑ । व॒थ्सम् । न । मा॒ता । सि॒षक्ति॑ ॥

यत् । ए॒षाम् । वृ॒ष्टिः । अ॒सर्जि॑ ॥ पर्व॑तः । चि॒त् । महि॑ । वृ॒द्धः ।

बि॒भाय॑ । दि॒वः । चि॒त् । सानु॑ । रेज॑त । स्व॒ने । वः ॥

यत् । क्री॑डथ । मरु॒तः । 39 (50)

TS 3.1.11.6

ऋ॒ष्टि॒मन्त॑ आप॒ इव॑ स॒दि॒ध्रय॑ञ्चो धव॒द्ध्वे ॥

अ॒भि क्र॑न्द स्त॒नय॑ गर्भ॒मा धा॑ उद॒न्वता॑ परि दी॒या र॑थेन ।

दृ॒ति॒ꣳ सु॒ क॒र्ष॒ वि॒षि॒तं॒ न्य॒ञ्च॒ꣳ स॒मा भ॒वन्तू॒द्वता॒ नि॒पा॒दाः ॥

त्वं॒ त्या॒ चि॒द॒च्यु॒ता अ॒ग्ने प॒शु॒र्न य॒व॒से ।

धामा॑ ह॒ यत् ते॒ अ॒जर॒ वना॑ वृ॒श्चन्ति॒ शि॒क्व॒सः ॥

अ॒ग्ने भू॒री॒णि त॒व जा॒तवे॒दो दे॒व स्व॒धावो॒ अमृ॑तस्य॒ धाम॑ ।

याश्च॑ – [ ] 40

TS 3.1.11.6 (Padam)

ऋ॒ष्टि॒मन्त॒ इत्यृ॑ष्टि॒-मन्तः॑ । आ॒पः । इ॒व । स॒दि॒ध्रय॑ञ्चः । ध॒व॒द॒ध्वे ॥

अ॒भी॒ति । क्र॒न्द । स्त॒नय॑ । ग॒र्भ॒म् । ए॒ति । धाः॑ ।

उ॒द॒न्व॒तेत्यु॑द॒न् – व॒ता । प॒री॒ति । दी॒य । र॒थेन॑ ॥ दृ॒ति॒म् । स्वि॒ति ।

क॒र्ष॒ । वि॒षि॒त॒मि॒ति वि॒ – सि॒तम् । न्य॒ञ्च॒म् । स॒माः । भ॒वन्तु॑ ।

उ॒द्व॒तेत्यु॑त् – व॒ता । नि॒पा॒दा इति॑ नि॒ – पा॒दाः ॥ त्व॒म् । त्या॑ ।

चि॒त् । अ॒च्यु॒ता । अ॒ग्ने । प॒शुः । न । य॒व॒से ॥ धाम॑ । ह॒ । यत् ।

ते । अ॒जर॑ । वना॑ । वृ॒श्चन्ति॑ । शि॒क्व॒सः ॥ अ॒ग्ने । भू॒री॒णि । त॒व ।

जा॒तवे॒द इति॑ जा॒त – वे॒दः । दे॒व । स्व॒धाव॑ इति॑ स्व॒धा – वः॑ ।

अ॒मृ॒तस्य॑ । धाम॑ ॥ याः । च॒ । 40 (50)

TS 3.1.11.7

मा॒या मा॒यिनां॑ वि॒श्वमि॒न्व त्वे॑ पू॒र्वीः स॒न्दधुः॑ पृ॒ष्ठब॒न्धो ॥
दि॒वो नो॑ वृ॒ष्टिं म॒रुतो॑ ररी॒ध्वं प्र॑ पि॒न्वत॑ वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ धा॒राः ।
अ॒र्वाङे॒तेन॑ स्तनयि॒त्तुने॒ह्यपो॑ नि॒षिञ्च॑न्नसुरः पि॒ता नः॑ ॥
पि॒न्वन्त्य॑पो म॒रुतः॑ सु॒दानवः॑ पयो॑ घृ॒तवद्-वि॒दथे॑ष्वा॒भुवः॑ ।
अत्यं॑ न मि॒हे वि॑ नयन्ति वा॒जिन॑मु॒त्थसं॑ दुहन्ति स्तनयन्त॑मक्षि॒तं ॥
उद॑प्रुतो म॒रुत॑स्ताꣳ इ॒यर्त॑ वृ॒ष्टिं - [ ] 41

TS 3.1.11.7 (Padam)

मा॒याः । मा॒यिनाम् । वि॒श्वमि॒न्वेति॑ वि॒श्वम्-इ॒न्व । त्वे॑ इति॑ । पू॒र्वीः ।
स॒न्दधु॑रिति॑ सं - दधुः । पृ॒ष्ठब॒न्धो इति॑ पृ॒ष्ठ - ब॒न्धो ॥
दि॒वः । नः॑ । वृ॒ष्टिम् । म॒रुतः॑ । ररी॒ध्वम् । प्रेति॑ । पि॒न्वत॑ ।
वृ॒ष्णः । अ॒श्वस्य॑ । धा॒राः ॥ अ॒र्वाङ् । ए॒तेन॑ । स्तनयि॒त्तुना॑ । एति॑ ।
इ॒हि । अ॒पः । नि॒षिञ्च॑न्निति॑ नि - सिञ्च॑न् । अ॒सुरः॑ । पि॒ता । नः॑ ॥
पि॒न्वन्ति॑ । अ॒पः । म॒रुतः॑ । सु॒दानव॑ इति॑ सु - दानवः । पयः ।
घृ॒तव॑दिति॑ घृ॒त - व॒त् । वि॒दथे॑षु । आ॒भुव॑ इत्या॑ - भुवः ॥ अत्यम् ।
न । मि॒हे । वीति॑ । नयन्ति॑ । वा॒जिन॑म् । उ॒त्थस॑म् । दुहन्ति॑ ।

स्तनयन्तम् । अक्षितम् ॥ उदप्रुत इत्युद – प्रुतः ।

मरुतः । तान् । इयर्त । वृष्टिम् । 41 (50)

TS 3.1.11.8

ये विश्वे मरुतो जुनन्ति ।

क्रोशाति गर्दा कन्येव तुन्ना पेरुं तुज्जाना पत्येव जाया ॥

घृतेन द्यावापृथिवी मधुना समुक्षत पयस्वतीः कृणुताऽऽप ओषधीः ।

ऊर्जं च तत्र सुमतिं च पिन्वथ यत्रा नरो मरुतः सिञ्चथा मधु ॥

उदुत्यं चित्रं ॥

और्वभृगुवच्छुचि-मज्जवानवदा हुवे ।

अग्निं समुद्रवाससं ॥

आ सवं सवितुर्यथा भगस्ये- ( ) -व भुजिं हुवे ।

अग्निं समुद्रवाससं ॥

हुवे वातस्वनं कविं पर्जन्यक्रन्दं सहः ।

अग्निं समुद्रवाससं ॥ 42

TS 3.1.11.8 (Padam)

ये । विश्वे॑ । म॒रुतः॑ । जु॒नन्ति॑ ॥ क्रो॑शाति । गर्दा॑ । क॒न्या॑ । इ॒व ।
तु॒न्ना । पे॒रुम् । तु॒ञ्जाना॑ । प॒त्या॑ । इ॒व । जा॒या ॥ घृ॒तेन॑ ।
द्या॒वापृ॑थि॒वी इति॑ द्या॒वा – पृ॒थि॒वी । म॒धुना॑ । स॒मिति॑ । उ॒क्षत॑ ।
प॒यस्व॑तीः । कृ॒णुत॑ । आ॒पः । ओष॑धीः ॥ ऊ॒र्जम् । च॒ । त॒त्र ।
सु॒म॒तिमि॑ति सु – म॒तिम् । च॒ । पि॒न्वथ॑ । य॒त्र । न॒रः । म॒रुतः॑ ।
सि॒ञ्चथ॑ । म॒धु ॥ उ॒दिति॑ । उ॒ । त॒यम् । चि॒त्रम् ॥
औ॒र्वभृ॑गुवदित्यौ॒र्वभृ॑गु – वत् । शु॒चिम् ।
अ॒प्न॒वा॒न॒व॒दि॒त्य॒प्न॒वा॒न – वत् । ए॒ति॑ । हु॒वे ॥ अ॒ग्निम् ।
स॒मु॒द्र॒वा॒स॒स॒मि॑ति स॒मु॒द्र – वा॒स॒सम् ॥ ए॒ति॑ । स॒वम् । स॒वि॒तुः ।
य॒था । भ॒ग॒स्य ( ) । इ॒व । भु॒जिम् । हु॒वे ॥
अ॒ग्निम् । स॒मु॒द्र॒वा॒स॒स॒मि॑ति स॒मु॒द्र – वा॒स॒सम् ॥
हु॒वे । वा॒त॒स्व॒न॒मि॑ति वा॒त – स्व॒नम् । क॒विम् ।
प॒र्जन्य॑क्र॒न्ध॒मि॑ति प॒र्जन्य॑ – क्र॒न्धम् । स॒हः ॥

अ॒ग्निम् । स॒मु॒द्र॒वा॒स॒स॒मि॒ति॒ स॒मु॒द्र॒ – वा॒स॒स॒म् ॥ 42 (62)

(वी॒र – इ॒ष॒ – ह॒व्य – मु॒ष॒सो – म॒रु॒त – श्र॒ – वृ॒ष्टिं –
भ॒ग॒स्य॒ – द्वा॒द॒श॒ च) (A11)

पद पाठे (वाक्य सहित) – तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(प्र॒जाप॑तिर॒काम॑यतै – ष॒ ते॑ गा॒य॒त्रो – य॒ज्ञं॑ वै – प्र॒जाप॑ते॒र्जायि॑मानाः
– प्रा॒जाप॑त्या – यो॒ वा अ॑य॒थादे॑वत – मि॒ष्टर्गो॑ – नि॒ग्राभ्याः॑ स्थ –
यो॒ वै दे॒वा – ञ्जु॑ष्टो – ऽग्नि॑ना॒ रयि॑ – मे॒काद॑श)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(प्र॒जाप॑तिर॒काम॑यत – प्र॒जाप॑ते॒र्जायि॑माना – व्या॒यच्छ॑न्ते – म॒ह्यमि॑मा –
न्मा॒या मा॒यिना॑न् – द्वि॒चत्वा॑रि॒ंशत्)

First and Last Padam of First Prasnam of Kandam 3:-

(प्र॒जाप॑तिर॒काम॑यता – ऽग्नि॑ं॒ समु॑द्र॒वास॑सं)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां तृतीयकाण्डे पद पाठे प्रथमः

प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 3 , Prasanam 1 – (TS 3.1)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	224
Anuvakam 2	4	219
Anuvakam 3	2	126
Anuvakam 4	4	216
Anuvakam 5	2	105
Anuvakam 6	3	133
Anuvakam 7	3	178
Anuvakam 8	3	160
Anuvakam 9	6	311
Anuvakam 10	3	164
Anuvakam 11	8	412
Total →	42	2248

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site “www.vedavms.in”